

Dok.Id 572103

SökandeVolvo Personvagnar AB, 556074-3089
405 31 GöteborgOmbud: Bolagsjurist [REDACTED]
Legal HQ, avd 50097
VAK HABVS
405 31 Göteborg**SAKEN**

Tillstånd enligt 16 kap. 2a § miljöbalken att vid anläggning i Torslanda för tillverkning av motorfordon få driva en anläggning för smältning och gjutning av aluminiumdetaljer

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen, som genom denna dom slutför miljöbedömningen, lämnar Volvo Personvagnar AB s.k. ändringstillstånd enligt 9 kap. och 16 kap. 2a § miljöbalken att utöver vad som tillståndsgivits i dåvarande Miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom den 24 november 2006 i mål M 1627-05

- vid bolagets anläggning i Torslanda för tillverkning av motorfordon få driva en anläggning för smältning och gjutning av aluminiumdetaljer innefattande tillverkning av maximalt 55 000 ton aluminiumprodukter per år.

Igångsättningstiden för den tillkommande verksamheten bestäms till sju år från det att denna dom vunnit laga kraft i tillståndsdelen.

Nu lämnat tillstånd får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).

Dok.Id 572103

Postadress
Box 1070
462 28 Vänersborg**Besöksadress**
Hamngatan 6**Telefon**
0521-27 02 00**E-post:** mmd.vanersborg@dom.se
www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/**Telefax****Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00–16:00

Villkor

För ändringstillståndet gäller i tillämpliga delar de villkor som tidigare fastställts för verksamheten. Härutöver ska följande gälla för den genom denna dom tillståndsgivna tillkommande verksamheten.

1. Den ansökta verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. Till kommunens avloppsvattennät får utöver sanitärt spillvatten enbart avledas rena vatten, såsom exempelvis kondensat och vatten från öppna kyltorn. Nedan angivna haltvärden får inte överskridas i sådana rena vatten.

Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l
3. Luft från smältverk och gjutmaskin samt från stoftalstrande processer vid rensning och bearbetning ska samlas upp och avledas till stoftreningsanläggning.
4. Utsläpp av stoft från stoftreningsanläggningar, inklusive oljedimma, får inte överskrida 5 mg/m³ ntg.
5. Utsläpp av NO_x från uppvärmning av smältugnar får inte överskrida 15 ton per år.
6. Flytande kemikalier och råvaror samt förorenade vätskor som används i gjuteriverksamheten får endast förvaras och hanteras i områden där eventuellt spill eller läckage kan innehållas utan risk för läckage till omgivningen eller avlopp.

7. Ett förslag till reviderat kontrollprogram som även innefattar kontroll av den nytillkommande verksamheten ska lämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan den nya produktionsdelen startas.

Övrigt

En samlad redovisning av gällande tillståndsbestämmelser för verksamheten framgår av bilaga 1.

BAKGRUND

Volvo Personvagnar AB grundades 1927. Vid dess anläggning i Torslanda på Hisingen i Göteborgs kommun bedriver bolaget verksamhet i form av tillverkning av personbilar.

TIDIGARE BESLUT

Miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt lämnade den 24 november 2006 i mål M 1627-05 Volvo Personvagnar AB tillstånd enligt miljöbalken att vid bolagets anläggningar på Hisingen bedriva verksamhet omfattande tillverkning och sammansättning av 350 000 motorfordon per år, fosfatering och elektrodopplackering av ytterligare 250 000 karosser eller motsvarande mängd karossdelar per år samt övrig med huvudverksamheten sammanhängande miljöfarlig verksamhet. Tillståndet omfattar också behandling i bolagets reningsverk för processavloppsvatten av externt avloppsvatten innehållande organiska föroreningar och metallföroreningar som lämpar sig för behandling reningsverket. I domen fastställdes ett större antal slutliga villkor samt förordnades om prøvotid i andra frågor. Samtliga prøvotidsfrågor har nu avgjorts.

ANSÖKAN

Volvo Personvagnar AB har anfört följande.

Yrkanden

Bolaget yrkar enligt 16 kap. 2a § miljöbalken tillstånd att vid sin anläggning i Torslanda, Göteborgs kommun, få smälta och gjuta aluminium med tillverkning av maximalt 55 000 ton aluminiumprodukter per år. Bolaget har även yrkat att tillståndet ska få tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft samt att igångsättnings tiden ska bestämmas till sju år efter lagakraftvunnen dom.

Gällande villkor för verksamheten ska gälla även för den tillkommande verksamheten. Härtill föreslår bolaget att följande villkor ska föreskrivas för verksamheten.

- 1a. (i första hand) Allt avloppsvatten, förutom sanitärt avloppsvatten och avloppsvatten från köksutrymmen, samt kondensat och vatten från öppna kyltorn, ska samlas upp och omhändertas av extern godkänd omhändertagare.
- 1b. (i andra hand) Till kommunens avloppsvattennät får utöver sanitärt spillvatten enbart avledas rena vatten, såsom exempelvis kondensat och vatten från öppna kyltorn, under förutsättning att sådana rena vatten innehåller följande haltvärden:
Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l

2. Luft från smältverk och gjutmaskin samt från stoftalstrande processer vid rensning och bearbetning ska samlas upp och avledas till stoftreningsanläggning.
3. Utsläpp av NO_x från uppvärmning av smältugnar får inte överskrida 15 ton per år.

Orientering

Bolagets anläggning i Torslanda är en fabrik för byggnation av komplett bil omfattande ett mindre pressverk, karossammansättning, måleri och montering. Fabriken har en kapacitet att tillverka 60 bilar per timme och drivs i dagsläget med treskift. Förutom fabriken återfinns i Torslanda Volvo Cars huvudkontor samt en av bolagets forsknings- och utvecklingsavdelning.

Som ett led i omställningen mot klimatneutralitet och elektrifiering övergår många biltillverkare från pressning av karossdetaljer i stålplåt, till gjutning av detaljer i aluminium. Att gjuta karossdetaljer i aluminium har många fördelar framför tillverkning av samma detaljer genom pressning. Dels är materialsvinnet, dvs. mängden avfall som uppstår i processen, avsevärt mindre, dels kan avsevärt mycket större detaljer produceras som en enhet, vilket minskar behovet av bearbetning och samman-

sättning. Detta möjliggör en större flexibilitet i utformningen av detaljerna. Karossen blir också lättare vilket minskar energiförbrukningen under produktens livscykel. Introduktionen av en högre andel detaljer gjutna i aluminium kommer att ske i Volvo Cars nya bil-plattform som avses att börja produceras 2025. En förändring av den omfattning som introduktionen av gjutna karossdetaljer innebär är inte möjlig att genomföra inom ramen för en redan utvecklad och introducerad plattform utan måste ske i samband med lanseringen av en ny sådan.

Ansökan, som är utformad som en ansökan om ändring av tillstånd, avser tillstånd att i gjuterianläggning smälta och gjuta aluminium med en tillverkning om maximalt 55 000 ton aluminiumprodukter, gott gods, per år. Bolaget har redan innan tillståndsansökan lämnades in har anmält uppförandet av byggnaden för anläggningen till länsstyrelsen. Länsstyrelsen meddelade föreläggande om skyddsåtgärder i september 2021.

Den tillkommande verksamheten är en så kallad IED-verksamhet. Volvo Cars Torslanda-anläggning är redan sedan tidigare en industriutsläppsverksamhet med ytbehandling som huvudsaklig I ED-verksamhet. Den tillkommande verksamheten utgör en väl avgränsad verksamhet som är artskild från den övriga verksamheten som bolaget bedriver på Torslandaområdet. Den ansökta verksamheten bedöms endast beröra ett fåtal av de gällande villkoren och kommer inte att påverka möjligheterna att innehålla dessa.

Gjuteriverksamheten består av ett antal processteg i form av smältning och metallbehandling, varmhållning av smältan, pressgjutning följt av avkylning och uttagning av godset samt rensning och bearbetning. Verksamhetens främsta miljökonsekvenser består i utsläpp av stoft och NO_x till luft (förutsatt att uppvärmningen inte sker med el) och en ökad energiförbrukning. Båda dessa kommer dock, till följd av stora tidigare besparingar, att ligga under och i storleksordningen den nivå som beräknades för maximal tillåten produktion i ansökan för dagens tillstånd. Lokalt ökar råvaruförbrukningen och uppkomsten av avfall, men då de gjutna detaljerna ersätter

detaljer pressade i stålplåt blir resursförbrukningen mer effektiv än idag. Något utsläpp till vatten, utöver sanitärt spillvatten kommer inte att ske. Den tillkommande verksamheten kommer inte att försämra möjligheterna att innehålla gällande villkor och kommer inte att påverka möjligheterna att innehålla miljökvalitetsnormerna.

Förutom att implementera den ansökta verksamheten i bolagets gällande kontrollprogram, riskrutiner och arbetssätt kommer ett antal skyddsåtgärder att vidtas. Samtliga stoffemitterande processer kommer att anslutas till stoftrening, allt processpillvatten kommer att samlas upp och omhändertas som farligt avfall och värmeåtervinning kommer att möjliggöras. Till ansökan har bifogats en statusrapport. Den ansökta verksamheten påverkar inte gällande Sevesobedömningar varför något handlingsprogram eller säkerhetsrapport inte krävs. Verksamheten uppfyller de allmänna hänsynsreglerna.

Introduktionen av gjutna detaljer i karossen kommer att ske i Volvo Cars nya plattform. En ny plattform tas historiskt fram vart sjunde år (med ökande frekvens) och normalt läggs omkring fem år på utvecklingen av en ny plattform. Introduktionen av en ny plattform medför ett stort antal omställningsaktiviteter inom anläggningarna och det är inte möjligt att fortsätta att bygga en bil på den tidigare plattformen efter att den nya väl börjat introduceras. Försenas en beståndsdel i introduktionen av den nya plattformen kommer således produktionsstarten i sin helhet att försenas. En sådan förseningen skulle innebära avsevärda kostnader och betydande merarbete för Volvo Cars. I dagsläget bedöms det inte finnas några leverantörer på marknaden som kan leverera färdiggjutna detaljer i den storlek som krävs för att kunna ersätta en egen tillverkning varför någon möjlighet att täcka upp en försenad egen produktion inte är möjlig. Gjuteriet kommer inte att medföra någon markant påverkan på miljön och den främsta konsekvensen består i en hög energianvändning. Några skador på miljön förväntas inte uppstå och området är redan starkt påverkat av industri. Sammantaget finns goda grunder för att förordna att tillståndet ska få tas i anspråk även om det inte vunnit laga kraft.

Gällande beslut för verksamheten

Den 24 november 2006 beviljades Volvo Cars nu gällande tillstånd för tillverkning av motorfordon omfattande tillverkning och sammansättning av 350 000 motorfordon eller motsvarande mängd karossdelar per år, fosfatering och elektrodopplackering av ytterligare 250 000 karosser eller motsvarande mängd karossdelar per år samt övrig med huvudverksamheten sammanhängande miljöfarlig verksamhet av mark- och miljödomstolen. Tillståndet omfattar också behandling i bolagets reningsverk för processavloppsvatten av externt avloppsvatten innehållande organiska föroreningar och metallföroreningar som lämpar sig för behandling i reningsverket. Behandlingen ska enligt tillståndet inrymmas inom den för bolagets egen produktion beskrivna reningsanläggningen med villkor.

I mars 2017 meddelade länsstyrelsen beslut avseende anmälan om utbyte av processutrustning för förbehandling, elektrodopplackering och internt reningsverk. Bakgrunden till bytet av processutrustning är att installationerna är 30 år gamla och därmed i behov av att ersättas av modernare utrustning av motsvarande slag. Den 15 september 2021 godkände länsstyrelsen bolagets anmälan avseende uppförande av byggnad för installation och drift av det nu ansökta gjuteriet. Vidare har Volvo Cars i september 2021 till länsstyrelsen anmält uppförande och drift av ett mindre prototypgjuteri. Verksamheten är en C-verksamhet enligt 15 kap 10 § miljöprövningsförordningen. Den 14 juni 2022 lämnade bolaget en anmälan avseende batterisammansättning till länsstyrelsen.

Nedan följer en sammanställning av de villkor som bedöms ha ett miljömässigt eller tekniskt samband med den nu ansökta ändringen.

1. Om inte annat följer av övriga villkor skall verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.
2. Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen från användning av lösningsmedel i verksamheten får, som riktvärde, för senast gångna tolv månadersperiod uppgå till högst 400 ton.

4. Halten totalcolväten i utsläpp från efterbrännkammare (eller motsvarande) får som riktvärde och räknat som totalcol inte överstiga 20 mg/Nm³.
5. Reningsutrustning för flyktiga organiska ämnen skall utformas och drivas så att högsta möjliga tillgänglighet och verkningsgrad uppnås. På årsbasis och som riktvärden får tillgängligheten inte understiga 95 % och verkningsgraden inte understiga 90 %.
7. Utgående luft från stoftreningsanläggningar får som riktvärde inte ha en högre stofthalt än 5 mg/m³ normal torr gas. Begränsningsvärdet skall i förekommande fall inkludera oljedimma.
9. Endast ej förorenat kylvatten får avledas till dagvattensystem eller på annat sätt direkt till ytvattenrecipient.
10. Skyddsanordningar, såsom säkerhetsventiler, påkörningsskydd, uppsamlingsbrunnar, saneringsutrustning etc., mot ofrivilliga utsläpp vid hantering och lagring av hälso- och miljöfarliga kemiska produkter inklusive farligt avfall, skall finnas. Rutiner för undvikande av utsläpp av kemikalier och avfall vid hantering skall upprättas och följas. Kemiska produkter och avfall skall förvaras och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill undviks. Utsläpp skall kunna innehållas och hanteras på lämpligt sätt från miljösynpunkt. Vid förvaring utomhus ska kemikalier och avfall som kan ge upphov till förorening vara nederbördsskyddade.
11. Buller från verksamheten skall begränsas så att den som riktvärde)) inte ger upphov till högre ljudnivåer utomhus vid bostäder utanför industriområdet än följande:

	Ekvivalent
Dagtid kl 07-18	55 dB(A)
Kvällstid kl 18-22	50 dB(A)
Nattetid kl 22-07	45 dB(A)

Då provbanan används får nattvärdet för verksamheten som helhet uppgå till högst 50 dB(A) mätt som ekvivalent ljudnivå.

Då nya anläggningar och anordningar uppförs inom bolagets område, liksom vid utbyte av bullrande utrustning ska åtgärder vidtas så att de inte beräknas bidra till högre ekvivalent ljudnivå vid närmaste bostäder än 50, 45 respektive 40 dB(A).

13. Bolaget ska minimera riskerna för olyckor och för detta bl.a. ta fram och dokumentera tydliga rutiner för att utföra riskanalyser för befintlig verksamhet och förändringar. Riskanalyserna ska utmytna i förslag till åtgärder som minskar olycksriskerna samt konsekvenserna av en olycka, om en olycka med risk för påtaglig skada på miljö eller hälsa kan befaras. Riskanalyserna ska dokumenteras och hållas tillgängliga för tillsynsmyndigheten.
14. Bolaget skall utan dröjsmål till tillsynsmyndigheten anmäla eventuella planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten eller uppföra nya byggnader eller anläggningar. Bolaget skall därefter i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka om marken inom de områden som berörs av förändringen är förorenad.
15. Bolaget skall senast 6 månader efter att detta tillstånd har vunnit laga kraft lämna in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. Programmet ska bl.a. ange hur verksamheten ska kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.
17. Bolaget ska i skäligen utsträckning successivt vidta åtgärder för att minska energianvändningen i tillverkning och hjälpprocesser.

Åtgärderna ska baseras på en kartläggning och en plan för energihushållning.

En första kartläggning och energihushållningsplan ska ges in till tillsynsmyndigheten senast den 31 mars 2013. Därefter ska kartläggning och energihushållningsplan revideras fortlöpande i en takt som innebär att hela verksamheten ska ha gått igenom vart tredje år. Resultatet från kartläggning och revidering ska redovisas för tillsynsmyndigheten vart tredje år. Redovisning av genomförda åtgärder jämförda med planen ska redovisas årligen i samband med miljörapport. Större än obetydliga avvikelser från planen ska motiveras.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att revidering av kartläggning och plan samt redovisning får ske med annan takt än den ovan angivna.

27. Oljeavskiljare, som inte omfattas av villkor för fordonstvätt, ska vara utformade och skötas så att halten av olja, mätt som oljeindex från avskiljaren inte överstiger 5 mg/l. Vid utsläpp till spillvattennätet får dock halten fram t.o.m. den 31 december 2020 uppgå till högst 15 mg/l. Tillsynsmyndigheten får medge lindring av kraven om avskiljaren endast används sporadiskt och då belastas av små volymer. Oljeavskiljare som är anslutna till process får inte vara kopplade till dagvatten. Kontroll av halter i utgående vatten från oljeavskiljare ska ske minst

två gånger per år eller med den tätare frekvens som tillsynsmyndigheten bestämmer.

28. Från och med den 1 april 2017 får inte organiska biocider tillsättas till öppna kyltorn.
29. Skurvatten ska kontrolleras innan det släpps till det interna reningsverket. Om skurvattnet innehåller halter som gör att det ska klassas som farligt avfall får det inte släppas till det interna reningsverket utan ska tas omhand av godkänd mottagare för farligt avfall.

Lokalisering och tidplan

Volvo Cars tillverkningsanläggning ligger i Göteborgs stad på Hisingen, längs med väg 155 och Sörredsvägen. För det tillkommande gjuteriet kommer att byggas en ny byggnad. Lokaliseringen av den nya byggnaden är innanför det befintliga skalskyddet. Närmaste bostadsbebyggelse ligger ca 1 km norr om den tänkta lokaliseringen av gjuteriet inom fabriksområdet i Torslanda, dvs i Västra Önneröd och Låssby. Närmaste bostadsområdena finns ca 2 km väst (Kronogården) och nordväst (Skräddaregården) om tänkt lokalisering. I dessa områden finns även skola och förskola. Närmaste vårdinrättning finns i stadsdelen Biskopsgården ca 3 km öster om tänkt lokalisering. Marken är detaljplanlagd som industrimark. Verksamheten är planerlig.

Beskrivning av verksamheten

Gjuterianläggningarna består av ett antal processteg i form av 1) smältning och metallbehandling, 2) varmhållning av smältan, 3) pressgjutning i form följt av avkylning och uttagning av godset, 4) rensning av rågodset och 5) bearbetning till färdig karossdetalj.

Gjutningen kan genomföras genom pressgjutning eller den under utveckling så kallad rheogjutning. Anläggningen kommer att vara utformad för pressgjutningen, men kommer, om möjligt, att förberedas för rheogjutning. Rheogjutning bedöms framför allt innebära en lägre energiförbrukning, men då tekniken inte utvecklats i sådan utsträckning att den kan tillämpas kommersiellt på ett ekonomiskt och tekniskt genomförbart sätt kommer det att behövas tid för att eventuellt kunna övergå till den

tekniken. Några kemikalier kommer inte att användas vid eventuell rheogjutning. Beredningen av smältan vid rheogjutning är enbart en fysikalisk process. I kemikalieförteckningen finns grafit upptaget. Det är emellertid ingen kemikalie som sätts till smältan utan det är impellern (omrörarhjulet) som är tillverkad i grafit och som måste ersättas eftersom den nöts ned.

För verksamheten kommer att krävas el eller gas för smältningen. El kommer att krävas för gjutning och bearbetning. Processutrustningen och godset kommer i viss utsträckning att behöva kylas. Verksamheten kommer att kräva viss förbrukning av vatten. Processrelaterade spillvätskor från verksamheten kommer inte att avledas vare sig till det interna reningsverket på Volvo Cars anläggning, till det kommunala spillvattennätet eller till dagvatten, utan kommer att samlas upp för externt omhändertagande.

Det kan behövas öppna kyltorn för att med säkerhet erhålla tillräckligt låg temperatur på kylvatten för kylning av gjutmaskinen. Åtgången av vatten bedöms till ungefär 15 000 m³ per år, varav huvuddelen avdunstar. En mindre mängd, cirka 10 - 15 %, sammantaget cirka 1 500 - 2 250 m³/år, behöver tappas av för att undvika att koncentrationen av salter med tiden byggs upp. Avblödningen förutsätts ske till spillvattennätet på samma sätt som idag görs från övriga öppna kyltorn som finns inom verksamheten på Torslanda. För att förhindra att det uppkommer biologisk aktivitet i kylvattenkretsen behöver någon typ av biocid användas. Vid bolaget används sedan länge inte några organiska biocider utan enbart klordioxid. Till kylvattenkretsen behöver också tillsättas små mängder av korrosionsinhibitorer.

Volvo Personvagnar AB köper enbart certifierad och hållbarhetsklassad biogas till fabriken i Torslanda. Bolaget får sin gas via det västsvenska gasnätet. Det finns ingen anledning att befara att tillgången på biogas ska kunna begränsa möjligheterna att förse det nya gjuteriet med gas i en mängd som vid fullt utnyttjad kapacitet uppgår till cirka 78 GWh. Volvo Cars har också underrättat sin leverantör (Göteborgs Energi) om planerna och det kommande behovet.

Den ansökta verksamheten bedöms minska antalet lastbilstransporter till och från Torslandaanläggningen. Däremot är den ansökta verksamheten energikrävande och den ansökta verksamhetens energiförbrukning beräknas vid maximal ansökt produktion medföra en 20 %-ig ökning av Torslandaområdets totala energiförbrukning.

Den ansökta verksamheten ger upphov till utsläpp av stoft, oljedimma och kväveoxider. Utsläppet av kväveoxider från uppvärmning i smältverket (förutsatt att uppvärmningen görs med biogas och inte med el, bedöms innebära en ökning om knappt 15 ton per år vid anläggningen i Torslanda. Det tillkommande utsläppet kan jämföras med de 105 ton som vid tillståndsansökan till dagens verksamhet beräknades uppkomma vid maximalt tillåten produktion. Utsläppen av NO_x har till följd av ett effektivare energiutnyttjande och anslutning till fjärrvärmesystem kunnat minskas sedan tillståndsprövningen 2006 och uppgick de facto 2019 till totalt 48 ton. Utsläppskällor med stoft och oljedimma från smältverk, gjutning, rensning och bearbetning kommer att vara anslutna till högeffektiva stoftavskiljare som kommer att innehålla gällande villkor om maximalt 5 mg/m³.

I tillverkningsprocessen förväntas inget avloppsvatten uppstå. Däremot uppstår spillvätskor från underhåll och rengöring om uppskattningsvis 500 m³ per år. Samtliga spillvätskor kommer att samlas upp för omhändertagande av extern aktör. I övrigt uppstår endast sanitärt vatten och kondensvatten som avses att avledas till det kommunala reningsverket via spillvattennätet. Det kommunala reningsverket bedöms således inte påverkas av den ansökta ändringen.

Uppkomsten och sammansättningen av dagvatten kommer inte att påverkas och medför således inte någon förändrad påverkan på omgivningen eller möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormen för vatten.

Verksamheten beräknas medföra en energiförbrukning om drygt 110 GWh per år vid maximalt ansökt produktion. Energiförbrukningen inom Torslandaområdet beräknas under dagens förutsättningar vid maximalt tillåten produktionsvolym enligt dagens tillstånd uppgå till cirka 610 GWh per år. Detta ska jämföras med den energiförbrukning som i miljökonsekvensbeskrivningen vid tillståndsprövningen 2006 uppskattades till totalt 730 GWh per år vid maximal ansökt produktion. Beaktande den energibesparing bolaget gjort sedan tillståndsprövningen 2006 kommer energiförbrukningen även med den ansökta verksamheten att ligga inom ramen för vad som då beräknades vid maximalt ansökt volym.

I tabellen framgår den uppskattade energiförbrukningen. Tabellen utgår från att smältningen görs med biogas.

	El GWh	Gas GWh	Totalt GWh
Förbrukning ansökt verksamhet	34,4	78,0	112,4

Volvo Cars kommer att implementera den ansökta verksamheten i sitt pågående energieffektiviseringsarbete och den kartläggning som ska göras enligt gällande villkor.

Vid maximalt ansökt produktionsvolym bedöms råvaruförbrukningen för den ansökta verksamheten uppgå till 60 000 ton råmaterial per år. Av denna förbrukning beräknas cirka 5 % falla som spill. Att pressa motsvarande mängd karosdelar i stålplåt skulle innebära en avsevärd mycket högre råmaterialförbrukning då spillet utgör en mycket större andel, uppemot hälften, av den totala mängden ingående material.

Nya kemikalier kommer att tillkomma till följd av den ansökta verksamheten. De tillkommande kemikalierna kommer att väljas ut i enlighet med Volvo Cars process för nya kemikalier.

Mängden vatten som förväntas förbrukas i den ansökta verksamheten är begränsad, uppgående till cirka 500 m³ per år. Detta kan jämföras med förbrukningen av vatten för hela Torslandaområdet som 2019 uppgick till 438 000 m³. Förbrukningen av vatten kommer inte att påverka möjligheten att innehålla gällande villkor.

Antalet transporter till och från anläggningen bedöms blir mindre än vid nollalternativet till följd av lokal produktion. De nya transportererna som kommer att utföras inom ramen för den ansökta verksamheten kommer inte att påverka möjligheten att innehålla gällande villkor.

Bolaget ställer som krav på de transporter man upphandlar att de minst ska möta utsläppskraven enligt Euro V. När anbud utvärderas beaktas också andelen av transporter med fordon som möter kraven enligt EURO VI. Bolaget överväger för närvarande att ändra sina krav så att de i stället för utsläppskrav ska gälla fordonets maximala ålder. På så sätt kommer kraven att anpassas löpande till nya utsläppsklasser vartefter de blir gällande. Samtidigt medger ett sådant krav enklare och säkrare kontroll av hur transportörerna efterlever Volvo Cars krav. Inget kan vinnas med att ställa särskilda krav på transportererna för det nya gjuteriet. Dessa utgör 0,7 % av transportererna till och från Torslandaområdet vid ansökt och lovgiven omfattning av verksamheten. Det är mer effektivt att det förbättringsarbete som pågår och den förbättring av fordonsflottan som successivt kommer att ske beaktas i hela Volvo Cars transportsystem.

Den totala mängden avfall som uppkommer i dagens verksamhet uppgår till cirka 70 000 ton avfall. Den ansökta verksamheten beräknas ge upphov till följande mängd avfall, vilket skulle innebära en ökning med knappt 10 %. Till följd av att de produkter som tillverkas i gjuteriprocessen inte kommer att tillverkas genom pressning på andra anläggningar och att mängden avfall där istället kommer att minska.

Typ	Mängd
Slagg, skinn andra gjutresten	5 500 ton
Avfall från trimning och bearbetning	500 ton
Stoft från stoftavskiljare	5 ton
Tvättvatten	500 m ³

Den tillkommande verksamheten får enligt gällande villkor inte lämna högre bullerbidrag än 40 dB(A) nattetid vid bostäder. Med dessa förutsättningar kommer totalbullernivåerna nattetid i punkterna väster och norr om fabriksområdet alltså att vara lägre än 40 dB(A). I övriga punkter beräknas förändringen av totalbullernivåerna att bli lägre än 1 dB(A), och i samtliga punkter kommer bullret nattetid att understiga 45 dB(A). Den ansökta verksamheten kommer således inte att påverka möjligheten att innehålla gällande bullervillkor.

En riskutredning för den ansökta verksamheten visar inte på några oacceptabla risker, men ett antal risker har värderats inom det så kallade ALARP-området (As Low As Reasonably Practicable). Skadehändelser inom det området kan behöva vidare analys för varje enskilt fall. Baserat på denna kan eventuella åtgärder sättas in utifrån en rimlighetsbedömning. Om åtgärden är ekonomiskt försvarbar och enkel bör den genomföras. Skadehändelser inom denna kategori värderas som tolerabla/acceptabla om alla rimliga åtgärder är vidtagna.

Möjlig energiåtervinning

En betydande faktor för tillverkningen av aluminiumkomponenter är ett effektivt utnyttjande av den energi som åtgår för att smälta aluminium och driva processerna. Av nedanstående tabell framgår principerna för var energi kommer behövas och hur energin lämnar processen.

	Använd energi	
	Tillförd	Avgår
Smältning	67 %	31 %
Kylning av gjutform	0 %	28 %
Kylning detalj	0 %	8 %
Pressgjutmaskin	13 %	13 %
Övrig utrustning gjutcell	8 %	8 %
Temperaturreglering gjutform	12 %	12 %
Summa	100 %	100 %

Av den tillförda energin i smältverket kommer cirka 50 % att finnas kvar i den smälta metallen. Den energin kommer att avges när metallen stelnar och kyls av i processen. En förutsättning för att återvinna energi är att temperaturen är tillräckligt hög och att det finns någon avsättning för den. De potentiellt bästa förutsättningarna föreligger där energin förekommer vid hög temperatur och där den återvunna energin kan användas direkt i processen. I projektet finns resurser avsatta för att särskilt beakta energieffektiviteten i utrustningen och möjligheterna att ta tillvara energi som inte direkt kan återvinnas i processen.

I smältverket kommer knappt hälften av den energi som tillsätts att följa med rökgaserna som har en initial temperatur mellan 300 – 700 °C. Genom att återvinna energi i de varma gaserna kan temperaturen sänkas till lägre än 200 °C vilket är nödvändigt för att skydda filterutrustningen. Återvunnen värme kan potentiellt användas i processer, uppvärmning av byggnader eller föras till fjärrvärmenätet. Ytterligare värmeåtervinning kan ske i ett andra steg. Genom värmeväxling kan luft värmas så att den kan användas för uppvärmning av byggnader och minska behovet av fjärrvärme. Hur stor andel av den förlorade energin som kan återvinnas beror framför allt på var det finns avsättning för den återvunna energin.

I pressgjutmaskinens form stelnar metallen genom indirekt kylning med vatten. Kylvattnet bedöms få en temperatur mellan 80 – 200 grader. Förutsättningarna att återvinna stora delar av denna energi bör vara goda. En möjlighet som utreds är att använda den återvunna energin för förvärmning av gjutformar. Bedömningen är att 30 – 40 % av energin potentiellt ska kunna återvinnas.

Om kylning av den färdiga produkten ska ske med vatten finns möjlighet till ytterligare återvinning. Vattnet bedöms få en temperatur av cirka 80 °C. En första bedömning är att 30 – 40 % av denna energi kan återvinnas. En begränsande faktor för återvinning kommer att vara hur stor avsättning det kommer att finnas. Övriga förluster av energi i tillverkningen utgörs huvudsakligen av strålningsförluster som kommer att behöva ventileras bort. Frånluftsaggregat kommer där det är lämpligt att förses med värmeåtervinning så att tilluft vid behov kan värmas. Hur mycket energi som kan återvinnas beror främst på uppvärmningsbehovet.

Miljökonsekvenser

Den råvara som ska användas utgörs av tackor av en aluminiumlegering med mycket specifika krav på innehåll. Kraven på renhet måste vara mycket höga för att kunna gjuta de komplexa komponenter som det är fråga om med den kvalitet som behövs. Någon återvinning av aluminium från andra källor är varken aktuellt eller möjligt vid den planerade anläggningen. Däremot kommer rena fraktioner av aluminiumavfall från den egna verksamheten att smältas om. En förutsättning för det är att avfallet inte kan ha förorenats. I första hand är det därför ingjutningar, överflöd och kassationer som kommer att tas tillbaka till smältverket. Slagg, gjutskinn och andra metallrester med hög andel oxider liksom rester från trimning och bearbetning som kan ha förorenats i hanteringen kan inte tas tillbaka till det egna smältverket utan kommer att sändas för extern återvinning. Några avfall som förorenats så att de kan ge upphov till ökade utsläpp till luft kommer inte att vara aktuella att smältas om i smältverket.

Även med den tillkommande ansökta verksamheten kommer det totala utsläppet av NO_x att vara mindre än vad som utretts i miljökonsekvensbeskrivningen till tillståndsansökan för dagens tillståndsgivna verksamhet.

Utsläppskällor som innehåller stoft och oljedimma från smältverk, gjutning, rensning och bearbetning kommer att vara anslutna till högeffektiva stoftavskiljare med en utgående halt om mindre än 5 mg/m³.

Det stoft som uppkommer vid gjuteriet och bearbetningen utgörs huvudsakligen av aluminium och aluminiumoxider. Några andra föroreningar som kan ha betydelse för miljöpåverkan förväntas inte. Oljedimman består av kondenserat släppmedel vilket innebär att den kan innehålla tunga modifierade petroleumkolväten, silikon eller vax. Samtliga källor där det kan förekomma utsläpp av stoft med avventilerad luft kommer att vara anslutna till högeffektiva stoftavskiljare, mest sannolikt textila spärfilter. Efter rening i stoftavskiljare förväntas halterna av stoft och oljedimma vara mycket låga. Oljedimma av det slag som förekommer i pressgjuterier avskiljs i det närmaste fullständigt. Med de skyddsåtgärder som planeras för den ansökta verksamheten förväntas det inte uppkomma några utsläpp av stoft eller oljedimma som kan få betydelse för den lokala miljön.

Sammantaget påverkar inte utsläppen till luft möjligheten att innehålla gällande villkor och påverkar inte möjligheten att innehålla miljö kvalitetsnormer för luft.

Då inget processavloppsvatten kommer att avledas till det interna reningsverket eller det kommunala reningsverket påverkas inte möjligheten att innehålla gällande villkor.

Uppkomsten och sammansättningen av dagvatten kommer inte att påverkas och medför inte någon förändrad påverkan på omgivningen, möjligheten att innehålla gällande villkor eller möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormen för vatten.

Den totala energiförbrukningen på Torslandaområdet bedöms öka med 20 % till följd av den ansökta verksamheten. Beaktande den energibesparing bolaget gjort sedan tillståndsprövningen 2006 kommer energiförbrukningen ändå att ligga inom ramen för den energiförbrukning som bedömts i den då aktuella miljökonsekvensbeskrivning. Energiförbrukningen blir däremot inte högre än i nollalternativet. Den tillkommande energiförbrukningen kommer att kunna implementeras i Volvo Cars arbete med energieffektivisering och uppföljning enligt nuvarande villkor.

Råvaruförbrukningen kommer att öka lokalt med den ansökta verksamheten men resursutnyttjandet kommer att öka beaktande att spill från gjuteriprocessen beräknas till cirka 5 % vilket kan jämföras med cirka 50 % från traditionell pressning av karosdetaljer. Den ökade råvaruförbrukningen påverkar inte möjligheten att innehålla gällande villkor.

De tillkommande kemikalierna kommer att hanteras i enlighet med gällande villkor och påverkar inte möjligheten att innehålla detsamma.

De nya transporterna som kommer att utföras inom ramen för den ansökta verksamheten kommer inte att påverka möjligheten att innehålla gällande villkor.

Den ansökta verksamheten beräknas ge upphov till en lokal ökning av avfall om knappt 10 vikt-%. Avfallet kommer att kunna hanteras i enlighet med gällande villkor.

Gällande bullervillkor kommer att innehållas även vid drift av den ansökta verksamheten.

Skyddsåtgärder

Samtliga gällande villkor kommer att kunna innehållas även efter introduktionen av en ansökta verksamheten. Den ansökta verksamheten kommer att implementeras i de arbetssätt och försiktighetsmått som redan är etablerade för att innehålla och följa upp gällande villkor. Utöver dessa åtgärder kommer ett antal ytterligare

skyddsåtgärder och försiktighetsmått att vidtas för att begränsa verksamhetens påverkan på människors hälsa och miljö vilka kan sammanfattas med följande.

- Driften av smältningen kommer att ske med el eller biogas.
- Den ansökta verksamheten kommer att utformas så att återvinning av spillvärme från smältning och gjutning blir möjlig.
- Alla processrelaterade spillvätskor ska samlas upp separat för omhändertagande som farligt avfall till extern mottagare.
- Service- och mediabyggnaden kommer att utformas så att släckvatten kan samlas upp, antingen genom att leda släckvattnet till en uppsamlingstank eller genom in-vallning av lokalen.
- Smältverk och gjutmaskin och stoftalstrande processer vid rensning och bearbetning kommer att förses med stoftavskiljare som innehåller maximalt 5 mg/Nm³.

Övervakning och kontroll

För befintlig verksamhet har Volvo Cars ett kontrollprogram som uppdateras löpande och kommuniceras med tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet kommer att kompletteras med den nu ansökta verksamheten innan den nya anläggningen tas i drift. Volvo Cars bedriver även uppföljning och dokumentation i enlighet med sitt verksamhetssystem, som är framtaget med beaktande av de krav som ställs inom ramen för bolagets ISO 14001 certifiering.

Säkerhetsrapport

En del av de ämnena som tillförs med gjuteriets verksamhet kan klassificeras som farliga enligt lagstiftningen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, den s.k. Seveso-lagstiftningen. De beräknade mängderna är dock (även konservativt räknat på årsbasis) lägre per post än 2 % av den lägre tröskelnivån, varför den nya verksamheten inte ger något tillskott till totalberäkningen. Den tillkommande verksamheten påverkar således inte gällande bedömningar och något handlingsprogram eller någon säkerhetsrapport behöver alltså inte lämnas in till följd av den ansökta verksamheten.

Statusrapport

Volvo Cars påbörjade arbetet med att ta fram en statusrapport i enlighet med Industriutsläppsförordningen redan under 2019. Statusrapport för verksamheten har kompletterats med den särskilda utredning om gjorts av det område som berörs av gjuteriet. Rapporten lämnades in till länsstyrelsen den 8 september 2021.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten och **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap** har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har anfört bl.a. följande.

Länsstyrelsen tillstyrker att tillstånd medges till ansökt verksamhet samt att miljökonsekvensbeskrivningen kan läggas till grund för den bedömning domstolen ska göra. Länsstyrelsen tillstyrker även att verkställighetsförordnande beviljas.

Länsstyrelsen föreslår att Mark- och miljödomstolen föreskriver att följande villkor ska gälla för verksamheten.

1. Den ansökta verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. Allt avloppsvatten, förutom sanitärt avloppsvatten och avloppsvatten från köksutrymmen, ska samlas upp och omhändertas av extern godkänd omhändertagare.

Halter av föroreningar i utsläpp av sanitärt avloppsvatten, avloppsvatten från köksutrymmen, rena kondensat och vatten från öppna kyltorn till spillvattennätet får inte överskrida följande värden.

Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l

3. Dagvattnets innehåll av föroreningar ska regelbundet kontrolleras. Omfattningen av kontrollen ska bestämmas inom ramen för tillsynen av verksamheten.
4. Luft från smältverk och gjutmaskin samt från stoftalstrande processer vid rensning och bearbetning ska samlas upp och avledas till stoftreningsanläggning.
5. Utsläpp av stoft från stoftreningsanläggningar, inklusive oljedimma, får inte överskrida 5 mg/m³ ntg.

6. Uppvärmningsteknik som minimerar NO_x-utsläppet ska väljas vid smältning. Om uppvärmning av smältugnar sker genom förbränning av biogas ska låg-NO_x-brännare användas.
7. Utsläpp av NO_x från uppvärmning av smältugnar får inte överskrida 15 ton per år.
8. Endast ren aluminium som inte innehåller miljöfarliga metaller eller organiska föroreningar får användas för smältning och gjutning av nya aluminiumdetaljer.
9. Buller från den nytillkommande verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än
50 dB(A) dagtid 07-18
45 dB(A) kvällstid 18-22
40 dB(A) nattetid 22-07

Om buller från verksamheten innehåller impuls ljud eller hörbara tonkomponenter ska ovanstående ekvivalenta ljudnivå sänkas med 5 dBA-enheter. Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dBA vid bostäder får inte utföras nattetid (kl. 22.00 - 07.00).

Villkoret ska kontrolleras genom en kombination av närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamhet som ger upphov till buller pågår.

10. Lagring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på tät invallad yta eller med motsvarande typ av säkerhetssystem för uppsamling av vätska. Uppsamlingsvolymen ska motsvara minst den största enskilda behållarens volym plus 10 % av volymen av övriga behållare inom samma invallning.
11. Dagvattenbrunnar ska vara tydligt färgmarkerade och får inte blockeras av fordon och dylikt. Tätningar till dagvattenbrunnar och absorptionsmedel ska finnas lätt tillgängliga och användas vid spill. Dagvattensystemet ska utrustas med avstängningsventiler innan utlopp från fabriksområdet.
12. Lokaler för den nytillkommande verksamheten ska utformas så att släckvatten som uppstår vid brand kan samlas upp så att det inte tillförs spillvatten eller dagvatten och så att en bedömning av hur det ska omhändertas kan göras.

13. Rutiner för omhändertagande av släckvatten ska upprättas och ges in till tillsynsmyndigheten inom två år från det att domen vunnit laga kraft.
14. Av planen för energieffektiviseringsåtgärder ska framgå kostnaderna och energibesparingen för åtgärderna. Kostnads kalkyler omfattande minst total investeringskostnad och återbetalningstid, grundad på åtgärdens livscykelkostnader ska redovisas. En bedömning av vilka åtgärder som är skäligen att genomföra kommande treårsperiod samt en motivering till varför övriga åtgärder inte bedöms skäligen ska redovisas.
15. Bolaget ska fortlöpande och systematiskt arbeta med att minska miljö- och klimatpåverkan från transporter. Som stöd för detta arbete ska en handlingsplan finnas och följas. Handlingsplanen ska i möjligaste mån omfatta alla slag av transporter som följer av verksamheten. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk. Tillsynsmyndigheten får medge en senareläggning av tidpunkten för redovisning om det finns särskilda skäl. Planen ska därefter uppdateras minst vart tredje år om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat. Resultatet av handlingsplanen ska årligen redovisas i miljörapporten.

Minst 75 procent av transporter med tunga fordon av råvaror och produkter till och från bolagets verksamhet ska ske med fordon som uppfyller avgaskrav enligt Euro VI eller som drivs med el. Från och med den 1 januari 2023 ska minst 90 procent av transportererna uppfylla samma krav.

16. Bolaget ska med utgångspunkt från tillgänglig kunskap bedöma riskerna för negativ påverkan på miljön och människors hälsa som kan orsakas av de kemiska produkter och ämnen som används eller bildas i verksamheten. Baserat på riskbedömningen ska bolaget byta ut miljö- och hälsofarliga kemiska produkter och ämnen mot sådana som bedöms mindre farliga eller vidta andra riskbegränsande åtgärder där utbyte inte är möjligt. En plan ska upprättas för detta arbete. Planen ska redovisas senast två år efter det att domen vunnit laga kraft.
17. Innan nya produktionskemikalier med för verksamheten nya ämnen börjar användas i ordinarie produktion ska tillsynsmyndigheten informeras. Informationen ska innehålla uppgifter om miljöegenskaper som nedbrytbarhet, toxicitet samt bioackumulerbarhet och liknande uppgifter om ämnen som kan påverka recipienten.

18. Åtgärder ska fortlöpande vidtas för att minimera mängden avfall som uppkommer i verksamheten. Avfallet ska sorteras och i första hand återvinnas. En särskild rutin för hur olika avfallsslag ska hanteras ska finnas.
19. Bolaget ska senast inom tre år från det att domen vunnit laga kraft, genomföra och till tillsynsmyndigheten lämna en klimatutredning, som identifierar miljörisker kopplade till klimatförändringar samt föreslå åtgärder som minimerar miljöriskerna.
20. Ett förslag till reviderat kontrollprogram som även innefattar kontroll av den nytillkommande verksamheten ska lämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan den nya produktionsdelen startas.
21. Halter av föroreningar i utsläpp av sanitärt avloppsvatten, avloppsvatten från köksutrymmen, rena kondensat och vatten från öppna kyltorn till spillvattennätet får inte överskrida följande värden.

Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µtg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l

Länsstyrelsen föreslår att Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att besluta om ytterligare villkor enligt följande.

- D1. Tillsynsmyndigheten får meddela skäligen villkor om vilka åtgärder, framtagna inom ramen för planen för åtgärder för energieffektivisering, som ska genomföras och inom vilken tid (villkor 13).

Villkor 3, 5, 10, 11 och 13 – 20 ska avse bolagets hela verksamhet. Övriga villkor ska gälla för den tillkommande verksamhet som avses i aktuellt mål. Detta med anledning av att villkor för den befintliga verksamheten har ett miljömässigt samband med de villkor som bör föreskrivas för den nya verksamheten. (Se Regeringens proposition 2004/05:129, sidan 63 och 64.) De befintliga villkoren fastställdes för så många år sedan att villkoren behöver moderniseras. Grundtillstånd för verksamheten lämnades 2006. Det är också mest lämpligt att den befintliga verksamheten

och den nytillkommande så långt det är möjligt omfattas av samma villkor. Där inte något annat framförts ska gällande villkor för befintlig verksamhet också gälla för den nytillkommande verksamheten. För det fall domstolen skulle finna att föreslaget nytt villkor inte bör avse hela verksamheten bör det åtminstone avse den tillkommande verksamheten.

Verksamheten kommer att omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:250) och BREF för gjuterier (Smitheries and Foundries, SF). Aktuell BREF omarbetas för närvarande. Ett första utkast till BREF inklusive BAT-slutsatser har nyligen presenterats. Utkastet till BAT-slutsatser bör beaktas vid prövningen av verksamheten och fastställande av villkor.

Volvo Personvagnars verksamhet omfattas även av förordningen om användning av organiska lösningsmedel (2013:254) och BREF för ytbehandling med organiska lösningsmedel. Verksamheten omfattas också av BREF för ytbehandling av metall, BREF för förbränningsanläggningar, lagen om handel med utsläppsätter (2004:1199) samt lagen om energikartläggning i stora företag (2014:266).

Verksamheten är förenlig med gällande planer. Området är avsett för industriellt ändamål. Verksamheten står inte i konflikt med några andra motstående intressen av betydelse för lokaliseringen. Eftersom det dessutom är ett nära samband mellan befintlig och nu ansökt verksamhet är den valda platsen lämplig för verksamheten.

Det bör föreskrivas ett nytt allmänt villkor för den nytillkommande verksamheten som gör att bolaget binds vid de åtaganden och utfästelser som gjorts i detta mål. Tidigare bestämt allmänt villkor träffar inte vad bolaget anfört i detta mål.

Eftersom Volvo Personvagnar AB yrkar att få släppa ut vatten från öppna kyltorn till spillvattennätet behövs begränsningsvärden för hur mycket föroreningar som får släppas ut till spillvattennätet.

Det finns i dag inte något specifikt villkor för befintlig verksamhet som reglerar kontroll av föroreningar i dagvatten från verksamhetsområdet. Dagvattnets sammansättning från den nytillkommande verksamheten och den befintliga verksamheten behöver kontrolleras regelbundet. Även om bolaget nu regelbundet kontrollerar dagvattnets sammansättning i enlighet med kontrollprogrammet behövs ett villkor som säkerställer att kontroller sker. Omfattningen av kontrollen kan regleras inom ramen för tillsynen.

Den ansökta verksamheten kommer att ge upphov till utsläpp av stoft, oljedimma och kväveoxider (NO_x) till luft. För att minska störningar i omgivningen bör utsläppet av stoft och oljedimma begränsas så långt som möjligt. Oljedimman innehåller hälsofarliga kolväten och stoft är i sig hälsofarligt och kan även vara bärare av andra hälsofarliga ämnen.

Halten av stoft beräknas inte överstiga $1,5 \text{ mg/m}^3$ ntg från nytillkommande verksamhet och inte heller från befintlig verksamhet vilket är inom ramen för gällande villkor på 5 mg/m^3 ntg. Bolaget bedömer att utsläppet av stoft maximalt kommer att uppgå till 1 ton per år vid ett utsläpp av $1,5 \text{ mg stoft/m}^3$ ntg. Om man räknar med att stofthalten ligger på gällande villkor (5 mg/m^3 ntg) blir stoftutsläppet ca 3 ton per år. Utsläpp av stoft från befintlig verksamhet har tidigare beräknats till 6,3 ton per år vid maximal produktion. Bolaget anger att utsläppet av stoft från befintlig verksamhet i dag uppgår till 3 ton per år. Utsläpp av oljedimma beräknas rymmas inom ramen för gällande villkor på 5 mg/m^3 ntg. Bolaget bedömer att halten av utsläpp av oljedimma från befintlig verksamhet och nytillkommande kommer att ligga under 1 mg/m^3 ntg.

Villkor för befintlig verksamhet är utformat så att de sammanlagda halterna av stoft och oljedimma inte får överstiga 5 mg/m^3 ntg som riktvärde. Eftersom halterna av stoft och oljedimma beräknas ligga så lågt är det skäligt att ett nytt villkor för hela verksamheten kan fastställas på $5 \text{ mg stoft och oljedimma/m}^3$ ntg som begränsningsvärde. Eftersom utsläpp av stoft och oljedimma är en av de viktigaste störningarna

från verksamheten bör ett villkor för dessa utsläpp ska vara tydligt så man klart vet vad som gäller och när villkoret innehålls. Ett funktionsvillkor är otydligt och inte lämpligt i detta fall. (Jämför Mark- och miljödomstolens dom mål nr M 6314-20). Ett första utkast till BAT-slutsatser för gjuterier har nyligen presenterats. BAT-slutsatsen för utsläpp av stoft till luft är 1 - 4 mg/Nm³. Villkorsförslag 7 om begränsning av utsläppet av NO_x behöver kompletteras med villkorsförslag 6 som anger att låg-NO_x-brännare ska användas vid förbränning av biogas i smältugnen. Detta för att säkerställa att utsläpp av NO_x från den nya verksamheten minimeras genom tillämpning av bästa miljöteknik.

Vid förbränning av biogas kommer det att ske ett utsläpp av kväveoxider. Bolaget bedömer att utsläppet kommer att uppgå till mindre än 15 ton årligen. För att leva upp till EU:s takdirektiv år 2030 behöver kväveoxidutsläppen i Sverige minska. Utsläppen från verksamheten behöver därför begränsas så mycket som möjligt. Det bör genom villkor bör säkerställas att en låg-NO_x-brännare som ger upphov till så litet utsläpp av NO_x som möjligt används för uppvärmning av smältugnar om uppvärmningen sker genom förbränning av biogas. Bolaget bör inte heller tillåtas släppa ut mer än 15 ton NO_x årligen.

Endast ren aluminium som inte innehåller föroreningar, som till exempel miljöfarliga metaller eller organiska ämnen, bör få användas för smältning och gjutning av nya aluminiumdetaljer. Ett villkor bör föreskrivas som säkerställer att så sker. Detta för att minimera risken för att föroreningar i smältan kan leda till oönskade utsläpp till luft.

Ett nytt bullervillkor för den nytillkommande verksamheten bör fastställas. Gällande villkor kan tolkas så att angivna värden för ny verksamhet avser riktvärden.

Gällande riskvillkor för befintlig verksamhet kan gälla också för den nytillkommande verksamheten. Vidare kan gällande villkor för hantering och lagring av

hälso- och miljöfarliga kemiska produkter och avfall kan gälla även för den nytilkommande verksamheten. Ett nytt villkor för förvaring bör dock läggas till befintligt villkor. Det behövs även ett nytt villkor för att undvika att spill av flytande kemiska produkter tillförs dagvattennätet.

Släckvatten som kan uppstå vid brand bör kunna samlas upp så det går att bedöma hur det ska omhändertas. Ett villkor bör föreskrivas som säkerställer att lokalerna utformas så att släckvatten kan omhändertas. Rutiner för omhändertagande av släckvatten bör tas fram som ska gälla för all verksamhet som bolaget bedriver. Det behövs ett villkor som säkerställer att det finns rutiner för omhändertagande av släckvatten. Ett villkor är tydligare och väger tyngre än ett tillsynsbeslut.

I den nytilkommande verksamheten kommer det att åtgå stora mängder energi. Det är mycket angeläget att den nya verksamheten utformas så att den blir så energieffektiv som möjligt. För befintlig verksamhet finns ett energivillkor som säkerställer att energikartläggningar genomförs och att åtgärder vidtas för att minska energianvändningen samt att det finns en plan för detta arbete. Resultatet av kartläggningen, planen samt vidtagna åtgärder ska redovisas till tillsynsmyndigheten regelbundet. Befintligt energivillkor ska fortsätta gälla för hela verksamheten men bör utökas. Länsstyrelsens förslag är i enlighet med vad som nu har blivit gängse krav. Villkoret är befogat då ansökt verksamhet är energiintensiv. Domstolen bör delegera till tillsynsmyndigheten att meddela skäligena villkor avseende vilka energieffektiviseringsåtgärder framtagna inom ramen för planen som ska genomföras och inom vilken tid.

Bolaget har ett transportvillkor för befintlig verksamhet. Villkoret är dock föråldrat eftersom det i dag finns transporter som är bättre från miljösynpunkt än vad som anges i villkoret. Villkoret behöver därför moderniseras för hela verksamheten. Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid överskrids i Göteborg. De tunga transporterna i regionen har identifierats vara en av de viktigaste källorna att åtgärda för att minska

halterna. Eftersom Volvo Personvagnar är en transportintensiv verksamhet bör utsläppen från bolagets transporter begränsas så långt som möjligt. Den nytillkommande verksamheten kommer att alstra en stor mängd transporter vilket motiverar ett nytt villkor, även om transportbehovet i den befintliga verksamheten kommer att minska i motsvarande mängd.

Bolaget har uppgett att senaste stickprovskontroll visar att 89 % av transporterna uppfyllde Euro VI och resterande 11 % Euro V. 75 procent av bolagets transporter bör uppfylla kravet när domen tagits i anspråk och 90 procent från och med 1 januari 2023. Bolagets ska även sträva efter att transporterna ska drivas med fossilmfria bränslen. Bolaget bör åläggas att ta fram en handlingsplan för att minska miljö- och klimatpåverkan från transporter. Resultatet av handlingsplanen ska årligen redovisas i miljörapporten.

I den tillkommande verksamheten kommer en stor mängd för verksamheten nya kemikalier att användas. Bolaget har i dag inte något villkor som säkerställer att kemikalier som används i verksamheten granskas och byts ut mot mindre miljöskadliga. Det bör därför föreskrivas ett sådant villkor. Det behövs också ett villkor om att tillsynsmyndigheten ska informeras när för verksamheten nya ämnen börjar användas i ordinarie produktion. Det nya villkoret tydliggör vilka krav som gäller. Föreslaget kemikalievillkor är i dag gängse krav för de flesta verksamheter och med tanke på bolagets omfattande kemikalieanvändning klart motiverat.

I gällande tillstånd för verksamheten finns inga villkor som reglerar avfallshanteringen. Redan i den befintliga verksamheten hanteras mycket stora mängder avfall. Även den nytillkommande verksamheten kommer att generera stora mängder avfall. Domstolen bör därför föreskriva ett villkor som säkerställer att en rutin för avfallshanteringen finns för hela verksamheten och att åtgärder vidtas för att minimera avfallsmängderna samt att återvinning sker i så stor utsträckning som möjligt. Det är

motiverat att föreskriva ett villkor som bland annat säkerställer att en rutin för avfallshanteringen finns. Det är därför motiverat att föreskriva ett avfallsvillkor för hela verksamheten vilket också är gängse för de flesta verksamheter i dag.

Den statusrapport som ingår i ansökan behöver kompletteras med de undersökningar som gjorts efter det att placeringen av gjuteribygnaden ändrats. I övrigt är statusrapporten är tillräckligt omfattande för att uppfylla kraven i 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen (2013:250).

Bolaget bör åläggas att göra en klimatutredning som identifierar miljörisker kopplade till klimatförändringar som skyfall, torka, höga temperaturer med mera, samt föreslå åtgärder som minimerar miljöriskerna. Ett villkor bör föreskrivas för detta. Länsstyrelsen känner inte till att det finns bestämmelser som reglerar att en klimatutredning enligt förslag till villkor 19 ska tas fram. Länsstyrelsen anser därför att det med tanke på de pågående klimatförändringarna är motiverat att föreskriva ett villkor i enlighet med förslaget.

Där inte något annat framförts ska nu gällande villkor också gälla för den nytilkommande verksamheten.

Den ansökta verksamheten kommer att omfattas av BREF och BAT-slutsatser för gjuterier. BREF för gjuterier håller för närvarande på att revideras. Ett första utkast av BREF och BAT-slutsatser för verksamheten har nyligen presenterats. BAT-slutsatser i kommande utkast till BREF bör beaktas i prövningen och de villkor som föreskrivs för verksamheten bör anpassas till förslagen.

Gryaab har anfört bl.a. följande.

Det behöver tydliggöras i tillståndet att verksamheter där flytande kemikalier och/eller andra vätskor såsom oljor, eller andra förorenade vätskor lagras, hanteras eller är installerade bara får bedrivas i invallad byggnad utan golvavlopp. Bolaget har föreslagit en annan villkorsformulering. Den formulering som bolaget har anfört kan accepteras.

Gryaab vill att domstolen noterar den märkliga ordningen i lagstiftningen där anläggande och drift inte prövas samtidigt. Det finns flera svagheter med en uppstyckad prövning men enligt Gryaabs mening finns ett direkt samband mellan den miljöproblem som kan uppstå i en verksamhet där man som i det här fallet hanterar stora mängder flytande medium och kemikalier och hur byggnaden är utformad. Det kan knappast anses varken vara en rationell eller bra hantering att byggnad och drift inte prövas i ett sammanhang.

Utsläpp av kondensvatten från värmeväxlare till spillvattennätet får ske under förutsättning att följande innehålls:

Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l -
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l

Volvo Personvagnar AB har uppgett att även vatten från avblödning av kylvattenkretsen ska avledas till spillvattennätet. Volymen anges till 1 500 – 2 250 m³/år. Biologisk aktivitet ska förhindras med klordioxid. Korrosionsinhibitorer ska också tillsättas systemet. Det finns ett behov att reglera halter av tungmetaller och olja i utgående vatten från öppna kyltorn. Den formulering som bolaget har anfört kan accepteras.

Miljö- och klimatnämnden har förklarat sig biträda länsstyrelsens och Gryaab:s synpunkter.

Volvo Personvagnar AB har svarat bl.a. följande.

Ingen har bestritt tillåtligheten eller motsatt sig att ansökan hanteras som en ansökan om ändringstillstånd enligt 16 kap 2a § miljöbalken. Däremot vill länsstyrelsen i

viss utsträckning inom ramen för prövningen även ompröva ett antal av de sedan tidigare gällande villkoren för den redan tillståndsprövade verksamheten, alternativt utöka antalet villkor.

Sammanfattningsvis bör följande kunna konstateras vad gäller möjligheten att ändra villkor i befintligt tillstånd.

1. Tillståndsprövningen ska begränsas till att enbart avse ändringen.
2. Om de villkor som bör föreskrivas för ändringen har ett miljömässigt samband med gällande villkor och inte kan ses isolerat ska behovet och utformningen av villkor bedömas gemensamt för befintlig och ansökt verksamhet.
3. Om det ur miljösynpunkt är nödvändigt med anledning av den avsedda ändringen kan gällande villkor ändras.
4. Prövningen av de ändrade villkoren ska göras i enlighet med 2 kap miljöbalken.

Ansökt gjuteriverksamhet utgör en väl avgränsad verksamhet som är artskild från den verksamhet som redan idag bedrivs på Torslandaområdet. Verksamheten kommer att förläggas i en egen byggnad utan processer integrerade med övrig verksamhet, exempelvis kommer inte något vatten från gjuteriprocessen att renas i det interna reningsverket eller på annat sätt blandas med vattenströmmar från andra processer och inga gemensamma utsläppspunkter för utsläpp till luft kommer att användas.

Volvo Personvagnar AB har gjort en bedömning av vilka av de befintliga villkoren som kan anses ha ett miljömässigt eller tekniskt samband med den nu ansökta förändringen. Dessa villkor har bolaget utgått från kommer att gälla för verksamheten i sin helhet, inklusive den tillkommande verksamheten. Mot bakgrund av dessa har bolaget föreslagit ytterligare tre villkor.

Länsstyrelsen har i sitt yttrande föreslagit nya villkor som de anser ska gälla för bolagets verksamhet i sin helhet. Generellt uppfattar Volvo Personvagnar AB länsstyrelsens förslagna villkor som relativt generiska och det är i vissa fall svårt att utläsa

varför de föreslagna villkoren är lämpliga i just det här fallet. Det är vidare inte alltid helt klart i yttrandet av vilken anledning länsstyrelsen anser att den tillkommande gjuteriverksamheten motiverar att man ska föreskriva nya villkor även för övriga delar av verksamheten. I några fall är det inte heller helt tydligt i vilka avseenden som de föreslagna villkoren ska ersätta eller komplettera gällande villkor. Flera av villkorsförslagen är inte förenliga med gällande praxis. Med anledning av de föreslagna villkoren får bolaget anföra följande.

Villkorsförslag 1 - Allmänvillkor

Volvo Personvagnar AB ser ingen anledning att föreskriva ett separat allmänvillkor för den tillkommande verksamheten utan utgår från att man genom en referens i domen kan förlita sig på redan gällande villkor i befintligt tillstånd i denna del.

Villkorsförslag 2 – Utsläpp av vatten

Mottagaren av vattnet, Gryaab, har accepterat det villkorsförslag som Volvo Personvagnar AB föreslagit för det fall domstolen finner att ett villkor för utgående halter bör föreskrivas. Bolaget ser ingen anledning att föreskriva något annat än det bolaget föreslagit och som har accepterats av Gryaab.

Villkorsförslag 3 — Kontroll av dagvatten

Dagvattnet från området inom vilket gjuterianläggningen kommer att byggas kommer att omhändertas inom samma dagvattensystem som befintligt dagvatten och i detta avseende har den ändrade verksamheten ett miljömässigt samband med nu befintlig verksamhet. Något specifikt villkor avseende kontroll av dagvatten finns inte i gällande tillstånd utan kontrollen hanteras inom ramen för verksamhetsutövarens egenkontroll. I kontrollprogrammet, som vid varje uppdatering stäms av med länsstyrelsen, föreskrivs idag en kontroll av dagvattnets sammansättning två gånger per år i fem olika provpunkter. Det finns inget i den tillkommande gjuteriverksamheten som miljömässigt föranleder en ny bedömning av behovet av villkor. Det tillkommande dagvattnet förväntas vara snarlikt det som uppkommer från verksamheten idag. Villkorets utformning tillför inte heller något som skulle ändra hur kontrollen

genomförs. Sammantaget uppfylls syftet med det förslagna villkoret redan idag inom ramen för tillsyn och egenkontroll varför skäl att föreskriva detta inte föreligger.

Villkorsförslag 4 - Omhändertagande av luft från stoftalstrande processer

Det föreslagna villkoret motsvarar det som föreslagits från Volvo Personvagnar AB.

Villkorsförslag 5 - Utsläpp av stoft inklusive oljedimma

Det finns inte några utsläppspunkter för stoft eller oljedimma som är gemensamma för befintlig verksamhet och den tillkommande verksamheten, däremot kan de tillkommande utsläppen anses ha ett visst miljömässigt samband när det gäller totalt utsläpp av stoft och oljedimma till luft, även om miljöeffekterna är begränsade och lokala och villkoret snarare gäller reningsanläggningarnas tekniska nivå.

Avsikten med ett uppdaterat villkor torde vara att åstadkomma ett begränsningsvärde istället för ett riktvärde för att på så sätt säkerställa den låga utsläppsnivå som man innehåller idag och som man förväntas innehålla i det tillkommande gjuteriet. Att gällande villkor är för mildt är inget dom ger grund för att ändra villkoret med anledning av den tillkommande verksamhetens bidrag av stoft.

Uppföljningen av stoftvillkoren görs genom stickprovskontroller. Att reglera utsläppspunkter som följs upp genom stickprov med begränsningsvärde är, såsom tidigare konstaterats i praxis, inte lämpligt. Sammantaget anser bolaget att det skulle vara olämpligt att föreskriva det villkor som länsstyrelsen föreslår och att gällande villkor för utsläpp av stoft och oljedimma ska tillämpas på hela verksamheten, inklusive det tillkommande gjuteriet. Det är heller inte miljömässigt nödvändigt. Om domstolen anser att en anpassning av villkoret ändå behövs föreslår bolaget att man föreskriver ett funktionsvillkor med följande utformning.

Stoftreningsanläggningar ska dimensioneras och drivas för att kunna innehålla en stofthalt, inklusive eventuell oljedimma, om högst 5 mg/m³ norm torr gas.

Villkorsförslag 6 - Val av uppvärmningsteknik

Länsstyrelsen har föreslagit att domstolen ska föreskriva ett villkor om val av uppvärmningsteknik för smältningen. Om sådan uppvärmningsteknik blir med biogas ska låg-NOx-brännare användas. Volvo Personvagnar AB har för avsikt att i första hand välja en kontinuerlig process för smältning av metall. Kontinuerlig smältning

erbjuder många fördelar för att uppnå en rationell och resurseffektiv tillverkning. För ugnar av den storleksordning som det nu är fråga om har det visat sig inte finnas någon lösning med uppvärmning av el och det saknas således alternativ till gaseldning.

Gaseldade schaktugnar är oavsett att betrakta som BAT enligt såväl det gällande Bref-dokumentet för Smitheries an Foundries som enligt det första utkastet till uppdatering. I gällande Bref och i utkastet till den uppdaterade omnämns låg-NO_x-brännare som en teknik som kan användas för att minska utsläppen av NO_x. Emellertid saknas en enhetlig och användbar definition av begreppet och att använda ett odefinierat begrepp i bindande villkor är inte lämpligt. I stället för att föreskriva att en viss svårdefinierad teknik ska användas föreslår bolaget att domstolen föreskriver det av länsstyrelsen föreslagna villkor 7, om begränsning av totalt utsläppt mängd NO_x per år.

Villkorsförslag 7 - Utsläpp av NO_x

Det av länsstyrelsen föreslagna villkoret bedöms kunna innehållas och bolaget har inga invändningar mot att domstolen föreskriver det föreslagna villkoret.

Villkorsförslag 8 - Krav på aluminiumråvara

Det är framför allt legeringar med kisel och magnesium, med viss inblandning av sekundära legeringar, som är aktuella som råvara. Ren aluminium är inte aktuellt att använda. Att bolaget inte ska använda sig av andra sammansättningar än de som beskrivningen i miljökonsekvensbeskrivningen ger utrymme för följer av allmänvillkoret. Det framgår inte något ytterligare av länsstyrelsens beskrivning till det föreslagna villkoret, och villkoret är inte specifikt nog, för att motivera en villkorsreglering.

Villkorsförslag 9 - Buller från gjuterianläggningen

Det är tveksamt om det är ändamålsenligt och lämpligt att ha villkor för buller både totalt från verksamheten och samtidigt från vissa specifika byggnader. För omgivningen saknar det relevans vilken byggnad som orsakar bullret. Oavsett finns det inte behov av något ytterligare bullervillkor. Om domstolen trots detta finner att ett separat bullervillkor för den tillkommande anläggningen är nödvändigt, utöver den del av gällande villkor som gäller för just tillkommande verksamheten, bör detta istället föreskrivas på följande sätt (något särskilt om tillkommande transporter bör inte behöva föreskrivas då transporterna totalt sett bedöms bli färre).

Den nytillkommande verksamheten ska utformas så att den inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

- 50 dB(A) dagtid 07-18
- 45 dB(A) kvällstid 18-22
- 40 dB(A) nattetid 22-07

Det kan noteras att det inte finns någon anledning att man skulle föreskriva något särskilt avseende impulsljud eller hörbara tonkomponenter då verksamheten inte kännetecknas av vare sig hörbara tonkomponenter eller impulsljud.

Villkorsförslag 10 - Lagring av kemiska produkter och flytande farligt avfall och villkorsförslag 11 - Markering av dagvattenbrunnar

Villkorsförslag 10 och 11 föreslås komplettera redan gällande villkor 10. Även om ett tillkommande villkor för lagring av kemiska produkter och säkerhetssystem för att undvika utsläpp av vätskor har ett miljömässigt samband med gällande villkor 10 är dessa frågor som de facto kan ses isolerat, framför allt då gjuteriverksamheten ska bedrivas i en ny, separat, byggnad. Redan av denna anledning ska gällande villkor inte omprövas eller kompletteras avseende hela verksamheten. Vidare är det i målet inte utrett vilka åtgärder som skulle krävas inom befintlig verksamhet och vad kostnaderna och nyttan skulle vara för att uppfylla villkoren för verksamheten i sin helhet.

Gällande villkor 10 föreskriver krav på skyddsanordningar såsom påkörningsskydd, säkerhetsventiler och saneringsutrustning, krav på rutiner för undvikande av utsläpp

och rutiner för förvaring och hantering för att undvika läckage och spill. Vidare ska enligt villkoret utsläpp kunna innehållas, vilket bolaget tolkat som ett krav på invallning.

Även om villkoren skulle bedömas gemensamt går det inte att motivera att gjuteriverksamheten är av den karaktär, när det gäller risk för spill eller läckage, att denna i sig ger skäl för en komplettering av gällande villkor 10, vare sig när det gäller specifikt villkor för invallning eller krav på märkning av brunnar och tillgänglighet till tättingar och saneringsmedel. Sammantaget saknas grund att komplettera gällande villkor med ytterligare ett villkor om invallning och utformning av dagvattenbrunnar. Om domstolen ändå finner det nödvändigt kan ett specifikt invallningsvillkor föreskrivas enbart för den tillkommande gjuteriverksamheten.

Villkorsförslag 12 - Omhändertagande av släckvatten

Utformning av byggnad för att möjliggöra innehållande av släckvatten har redan meddelats i länsstyrelsens föreläggande om försiktighetsmått med anledning av anmälan om byggnad för gjuteriverksamhet. Ytterligare villkor i detta avseende är inte lämpligt.

Villkorsförslag 13 - Rutiner för omhändertagande av släckvatten

Frågan om rutiner för släckvatten har sedan ett par år tillbaka varit föremål för ett intensivt arbete inom bolaget, som har gjort en släckvattenutredning som lämnades in till länsstyrelsen den 1 oktober 2019. Släckvattenutredningen baserades dels på incidenter som skett historiskt, men även på risk. Inom ramen för den riskbaserade släckvattenutredningen identifierades åtta riskområden. Tillsynsärendet ligger fortfarande som ett öppet ärende hos länsstyrelsen.

Volvo Personvagnar AB har inga synpunkter på att man i ändringstillståndet hantlar hur släckvatten från den nyttillkommande byggnaden ska omhändertas och ett föreläggande om detta har föreskrivits av länsstyrelsen i dess beslut om försiktighets-

mått med anledning av anmälan om byggnaden för gjuteriverksamheten. Då det redan finns ett pågående tillsynsärende avseende rutiner för omhändertagande av släckvatten och ett specifikt föreläggande för byggnaden finns det ingen anledning att i ändringstillståndet föreskriva villkor om detta.

Villkorsförslag 14 - Innehåll i energieffektiviseringsplan och delegationsvillkor D1
Gällande villkor om energieffektiviseringsplan föreskrevs av mark- och miljödomstolen efter provotid genom deldom den 29 oktober 2012. I prövningen var både länsstyrelsen och Naturvårdsverket aktiva remissmyndigheter. Volvo Personvagnar AB har utgått från att den tillkommande gjuteriverksamheten, precis som all befintlig tillverkningsverksamhet och hjälpprocesser, ska omfattas av det gällande villkoret och således ska omfattas av de energieffektiviseringsplaner som bolaget upprättar och som länsstyrelsen följer upp inom ramen för sin tillsyn.

För att kunna föreskriva ett tillkommande eller nytt villkor för hela verksamheten ska energieffektiviseringen inte kunna ses isolerat, vilket det med goda förutsättningar kan göras. De ytterligare parametrar som skulle kunna föreskrivas för den tillkommande verksamheten är snarlika de som redan prövats och Mark- och miljödomstolen (på yrkande av Naturvårdsverket) efter provotid 2012 och då inte föreskrevs.

Energiförbrukningen i den tillkommande gjuteriverksamheten är i och för sig stor och kommer att märkas inom ramen för den totala förbrukningen av energi inom verksamheten. Det framgår dock inte av länsstyrelsens yttrande vad bevekelsegrunden för att ändra själva innehållet i energieffektiviseringsplanen är och det går inte att se att den tillkommande verksamheten i sig ger skäl för den nu föreslagna förändringen i energiplanen eller i dagens arbetssätt. Sammantaget finns det inte grund för att göra förslaget tillägg till befintligt energivillkor. Det kan vidare nämnas att länsstyrelsens föreläggande om försiktighetsmått till följd av anmälan om byggnaden innehåller en punkt avseende att byggnaden ska utformas för att möjliggöra en så energieffektiv verksamhet som möjligt.

Villkorsförslag 15 - Handlingsplan för att minska transporter

Antalet transport till och från anläggningen bedöms bli mindre än vid nollalternativet. Således finns det ingenting i den nu ansökta verksamheten som ger miljömässiga skäl att ändra gällande transportvillkor. Sammantaget saknas grund för att ändra gällande villkor. Volvo Personvagnar AB utgår från att nu gällande transportvillkor kommer att vara tillämpligt även för transporter för den nu ansökta verksamheten. Vid senaste stickprovskontrollen för uppföljning av dagens villkor uppfyllde 89 % av transporterna Euro klass VI och 11 % Euro klass V.

Villkorsförslag 16 - Substitution av kemiska produkter och ämnen och villkorsför-

slag 17 - Information om nya produktionskemikalier

Att inte föreskriva något kemikalievillkor för Volvo Personvagnar AB:s verksamhet slogs fast av Mark-och miljööverdomstolen i dom den 29 november 2011 i mål M 9466-10 efter att ha fått målet återförvisat från Högsta domstolen. Det villkorsförslag 16 som länsstyrelsen nu presenterar är i stort sett identiskt med det villkor som länsstyrelsen yrkade på i såväl Högsta domstolen som i Mark- och miljööverdomstolen och som båda domstolarna valde att inte föreskriva. Trots att länsstyrelsen nu återigen försöker få en domstol att föreskriva ett villkor som tidigare blivit avvisat av Högsta domstolen och Mark- och miljööverdomstolen är länsstyrelsen utveckling av sin talan i denna del mycket knapphändig. Såvitt bolaget kan se finns det ingenting inom ramen för den nu ansökta verksamheten som talar för en annan bedömning än den som Högsta domstolen och Mark- och miljööverdomstolen redan gjort varför länsstyrelsens villkorsförslag ska lämnas utan åtgärd.

Det framgår inte heller varför länsstyrelsen anser att det bör finnas ett villkor innebärande att verksamheten ska informera länsstyrelsen innan nya produktionskemikalier tas i bruk och varför ett sådant behov skulle initieras av den nu ansökta verksamheten. Denna fråga är något som utan problem torde gå att hantera inom ramen för länsstyrelsens tillsyn varför inte heller länsstyrelsens förslag till villkor 17 bör föreskrivas. Verksamheten kommer inte att ha något utsläpp till recipient och för

övrig verksamhet finns redan delvis detta villkor i förhållande till Gryaab och Kretslopp och vatten.

Villkorsförslag 18 - Minimering av mängden avfall

Att fortlöpande arbeta för att minska mängden avfall är ett krav som åligger verksamhetsutövare enligt 2 kap och 15 kap miljöbalken. Vidare ska tillståndsvillkor vara precisa och anpassade till den aktuella verksamheten. I det här fallet föreslår länsstyrelsen att man ska föreskriva ett villkor som i stort sett redan går att utläsa av lag. Även om de tillkommande avfallsmängderna i den ansökta verksamheten inte är försumbara är de inte av den natur att de i sig miljömässigt motiverar att föreskriva ett generellt villkor om begränsning av uppkomsten av avfall.

Villkorsförslag 19 - Klimatutredning

Länsstyrelsen har föreslagit ett klimatvillkor som ska gälla för verksamheten i sin helhet. Domstolen har redan i tidigare mål konstaterat (se mål M 2194-19, där länsstyrelsen föreslagit ett liknande villkor) att den typ av frågor som villkoret avser inte behöver regleras genom villkor då de hanteras genom andra bestämmelser. Sammantaget bör något villkor avseende klimatutredning inte föreskrivas.

Villkorsförslag 20 - Reviderat kontrollprogram

Volvo Personvagnar AB förstår inte varför det nu föreslagna villkoret om kontrollprogram ska avse hela bolagets verksamhet utan utgår från att uppdateringar av kontrollprogrammet i de delar som redan tillståndsprövats kan fortsätta att göras i enlighet med den process som tillämpas idag.

Villkorsförslag 21 - utsläpp till spillvattennätet

Länsstyrelsen har yrkat villkor avseende begränsningsvärden för föroreningar i utgående vatten till spillvattennätet. Villkoret ska omfatta sanitärt avloppsvatten, avloppsvatten från köksutrymmen, rena kondensat och vatten från öppna kyltorn. Mottagaren av vattnet, Gryaab, har dock accepterat det villkorsförslag som bolaget föreslagit för det fall domstolen finner att ett villkor bör föreskrivas.

Gryaab's Villkorsförslag

Gryaab har framfört önskemål om att tillståndet för gjuteriverksamheten ska förses med ett villkor om att verksamhet där flytande kemikalier och/eller andra vätskor såsom oljor eller andra förorenade vätskor lagras, hanteras eller är installerade bara får bedrivas i invallad byggnad utan golvavlopp.

I gällande tillstånd finns ett villkor 10 som reglerar både skyddsutrustning och rutiner för att undvika ofrivilliga utsläpp av hälso- och miljöfarliga kemiska produkter inklusive farligt avfall samt för förvaring av desamma för att undvika läckage och spill. Likaså föreskriver villkoret att utsläpp ska kunna innehållas. Volvo Personvagnar AB anser inte att utformningen av områden där flytande kemikalier och andra vätskor såsom oljor lagras behöver regleras i särskilt villkor för gjuteriverksamheten, men motsätter sig inte heller till att domstolen föreskriver ett sådant villkor om domstolen finner det relevant. Villkoret bör i så fall utformas på följande sätt.

Flytande kemikalier och råvaror samt förorenade vätskor som används i gjuteriverksamheten får endast förvaras och hanteras i områden där eventuellt spill eller läckage kan innehållas utan risk för läckage till omgivningen eller avlopp.

Gryaab har också föreslagit att tillståndet för gjuteriverksamheten ska förses med ett villkor som föreskriver att utsläpp av kondensvatten från värmväxlare till spillvattennätet får ske under förutsättning att vissa föroreningshalter innehålls. De föreslagna halterna överensstämmer med vad som anges i Svenskt Vattens Publikation P95 och som tillämpas av GRYAAB vid bedömning av industriavloppsvatten. Föroreningshalterna från avblödningen bedöms ligga under de som GRYAAB föreslagit. Bolaget anser att det inte behövs något villkor som reglerar avledningen till spillvatten utöver villkor 28. Om domstolen trots det anser att ett villkor behövs kan Volvo Personvagnar AB:s förslag till villkor 1 istället utformas som nedan.

Till kommunens avloppsvattennät får utöver sanitärt spillvatten enbart avledas rena vatten, såsom exempelvis kondensat och vatten från öppna kyltorn, under

förutsättning att sådana rena vatten innehåller följande haltvärden: (ska ändras till µg/l)

Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l

DOMSKÄL

Bakgrund

Ansökan, som är utformad som en ansökan om ändring av tillstånd, avser att vid Volvo Cars Torslanda-anläggning, Göteborgs kommun, i gjuterianläggning smälta och gjuta aluminium med en tillverkning om maximalt 55 000 ton aluminiumprodukter, gott gods, per år.

Den tillkommande verksamheten är en så kallad IED-verksamhet. Den tillkommande verksamheten utgör en väl avgränsad verksamhet som är artskild från den övriga verksamheten som bolaget bedriver på Torslandaområdet. Den ansökta verksamheten bedöms endast beröra ett fåtal av de gällande villkoren och kommer inte att påverka möjligheterna att innehålla dessa.

Den ansökta verksamheten bedöms minska antalet lastbilstransporter till och från Torslanda-anläggningen. Däremot är den ansökta verksamheten energikrävande och den ansökta verksamhetens energiförbrukning beräknas vid maximal ansökt produktion medföra en 20 %-ig ökning av Torslandaområdets totala energiförbrukning. Den ansökta verksamheten ger också upphov till utsläpp av stoft, oljedimma och kväveoxider.

Fråga om ändringstillstånd och tillåtlighet

Vi tillståndsprövning av en utökning eller ändring av en sedan tidigare tillståndsgiven miljöfarlig verksamhet är huvudprincipen i miljöbalken att en samlad prövning ska göras av hela verksamheten. Detta motiveras av att det bör undvikas att en verksamhet drivs med stöd av ett flertal tillstånd som är svåra att överblicka och inte ger någon helhetsbild och försvårar prövningen. En ordning med flera tillstånd försvårar också tillsynen och kontrollen av att tillstånden följs. Samtidigt medför en fullständig omprövning av tillståndsvillkoren ofta en väl omständlig procedur vid angelägna och brådskande förändringar av verksamheten. I 16 kap. 2a § miljöbalken har därför införts en möjlighet att ändring av en miljöfarlig verksamhet begränsa prövningen och tillståndet till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd).

Det är prövningsmyndigheten som avgör om en ansökt ändring kan prövas som ett ändringstillstånd. Vid bedömningen av om detta är lämpligt måste beaktas bl.a. hur lång tid som gått sedan det ursprungliga tillståndet meddelades, hur företaget och dess omgivning förändras sedan dess, om flera ändringstillstånd eller förlägganden meddelats tidigare, hur snabb den tekniska och miljömässiga utvecklingen är i branschen och omfattningen av de miljöstörningar som förekommer. Avgörande blir hur omfattande prövning som är motiverad från miljösynpunkt med hänsyn till hur ändringen berör verksamheten som helhet.

Vad gäller Volvo Personvagnar AB:s nu aktuella ansökan har ingen remissinstans framfört invändningar mot att ansökan prövas i form av ett ändringstillstånd. Även Mark- och miljödomstolen har bedömt att detta kan anses lämpligt.

Vid prövning av en ansökan om ändringstillstånd bör prövningen inte belastas med frågor om sådana delar av verksamheten som från miljösynpunkt saknar samband med ändringen. Frågor som främst rör verksamheten som helhet blir således inte aktuella. Prövningen ska istället begränsas till ändringens miljöpåverkan och betydelse för den samlade verksamheten. De villkor som föreskrivs i ett ändringstillstånd ska ha ett miljömässigt samband med den tillkommande verksamheten.

Nu ansökt verksamheten står inte i strid med gällande detaljplan och medför inte någon otillåten påverkan på områdesskydd eller riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Något tillstånd enligt 7 kap. miljöbalken krävs inte för verksamheten. Verksamheten medverkar inte heller till att en miljökvalitetsnorm överträds. Mot bakgrund av den befintliga verksamhetens belägenhet är det uppenbart att vald lokalisering är lämplig. Liksom all industriverksamhet kommer den ansökta tillkommande verksamheten att medföra viss miljöpåverkan; främst i form av utsläpp av kväveoxider och stoft till luft samt ökad energiförbrukning. Dessa och övriga frågor kan dock hanteras i tillräcklig utsträckning genom befintliga och tillkommande villkor. Ansökt verksamhet får sammanfattningsvis anses tillåtlig.

Villkor

Allmänt

Länsstyrelsen har i målet yrkat att Mark- och miljödomstolen i ska föreskriva en förhållandevis stor mängd tillkommande villkor och härvid bl.a. framfört att vissa befintliga villkor är av gammalt datum och behöver moderniseras. Endast den omständigheten att villkoren fastställdes för länge sedan är emellertid inte en omständighet som motiverar ny villkorsskrivning. Om gällande villkors ålder gör att villkoren de bör skrivas om bör detta i stället medföra att hela verksamheten prövas om, d.v.s. att ändringstillstånd inte medges. I förevarande fall har domstolen accepterat att ta upp Volvo Personvagnar AB:s ansökan till prövning, varför prövningen ska begränsas till sådant som har ett samband med den tillkommande verksamheten och där verkningarna av den tillkommande verksamheten är sådana att det är motiverat med nya villkor avseende hela alternativt den tillkommande verksamheten.

Mark- och miljödomstolen delar Volvo Personvagnar AB:s bedömning att det inte finns något i den tillkommande gjuteriverksamheten som miljömässigt föranleder behov av nya villkor avseende dagvattenhantering, aluminiumråvarans renhet, buller, markering av dagvattenbrunnar, släckvatten, energieffektivisering, transporter

och avfall. Vad gäller dagvatten får det anses tillräckligt att frågan hanteras inom ramen för tillsyn och egenkontroll. I fråga om aluminiumråvarans renhet, av länsstyrelsen föreslaget villkor 8 som avser att säkerställa av att ovidkommande förorenande ämnen inte ska förekomma i aluminiumråvara (domstolens anmärkning), framgår av ansökan att det inte är aktuellt att använda "ren aluminium" utan att fråga är om legeringar med kisel och magnesium, med viss inblandning av sekundära legeringar. Kraven på renhet är enligt bolaget mycket höga för att kunna gjuta de komplexa komponenter som det är fråga om med den kvalitet som behövs och att bolaget inte ska använda sig av andra sammansättningar än de som beskrivningen i miljökonsekvensbeskrivningen får anses tillräckligt och betyder att frågan hanteras genom det allmänna villkoret.

Vad gäller buller, markering av dagvattenbrunnar, släckvatten, energieffektivisering, transporter och avfall) får gällande villkor och ordning sammantaget med vad som följer med det allmänna villkoret anses tillräckligt för även den tillkommande verksamheten.

Frågan om s.k. kemikalievillkor som behandlar krav på rutiner för riskbedömning och utbyte av kemikalier som används inom verksamheten, har behandlats bl.a. av Högsta Domstolen i dom den 18 november 2010 i mål T 1356-08 och Mark- och miljööverdomstolen i dom den 29 november 2011. Vad domstolarna där uttalat får fortfarande anses utgöra praxis på området. Mark- och miljööverdomstolen anför i sistnämnda dom bl.a. att kravet på kunskap (2 kap. 2 § miljöbalken) är grundläggande för alla verksamhetsutövare och att det i en verksamhet som hanterar såväl en stor total mängd som ett stort antal kemikalier, krävs att verksamhetsutövaren skaffar sig den kunskap som krävs för att vid varje tidpunkt kunna bedöma riskerna med användningen av kemikalier i verksamheten. Redan lagtexten ställer således stora krav på verksamhetsutövaren. Som Högsta Domstolen uttalat är det vidare angeläget att villkor utformas efter en bedömning av just den kemikalieanvändning som hör till den tillståndsgivna verksamheten. Prövningen i angivna mål – som för öv-

rigt gällde just Volvo Personvagnar AB – mynnade i att det av dåvarande Miljödomstolen fastställda villkoret upphävdes och verksamheten som en följd härav inte åsattes något särskilt kemikalievillkor. De av länsstyrelsen i förevarande mål föreslagna kemikalievillkoren har stora likheter med det kemikalievillkor som upphävdes i angivna domar. Redan av denna anledning framstår det som tveksamt att fastställa sådana villkor som länsstyrelsen föreslagit. Vidare gäller att det inte är motiverat att i förevarande ändringstillstånd föreskriva ett kemikalievillkor för hela Volvo Personvagnar AB:s verksamhet och att det inte framstår som påkallat att fastställa ett kemikalievillkor för endast den tillkommande verksamheten. Länsstyrelsens yrkande avseende föreslagna villkor 16 och 17 kan därför inte bifallas. Domstolen gör motsvarande (sistnämnda) bedömning även vad gäller länsstyrelsens förslag till villkor om klimatutredning (villkor 19). Här kan noteras att motsvarande yrkande även ogillats av domstolen i dom den 6 maj 2020 i mål M 2194-19 avseende verksamheten vid Volvo Powertrain AB i Skövde.

Tillkommande villkor

Mark- och miljödomstolen delar myndigheternas bedömning att det föreligger behov att förutom ett allmänt villkor och ett villkor om ett reviderat kontrollprogram föreskriva villkor för den ansökta verksamheten vad gäller utsläpp till spillvattennätet, utsläpp till luft av stoft inklusive oljedimma samt ett villkor för förvaring och hantering av kemikalier. I de följande redovisas de överväganden som gjorts i samband med villkorsregleringen av dessa frågor.

Allmänna villkoret (villkor 1) och villkor om kontroll (villkor 7)

Avseende det s.k. allmänna villkoret gäller att tidigare meddelade allmänna villkor formellt endast gäller den verksamhet som prövats i de domar vari de meddelats. För tydlighets skull bör därför ett nytt allmänt villkor meddelas även i denna dom. Likaså finns anledning att föreskriva att Volvo Personvagnar AB ska inkomma med förslag på ett reviderat kontrollprogram i god tid innan den tillkommande påbörjas.

Utsläpp till spillvattennätet (villkor 2)

Mark- och miljödomstolen delar myndigheterna bedömning att det föreligger behov av ett villkor avseende begränsningsvärden för hur mycket föroreningar som får

släppas ut till spillvattennätet. Villkoret bör utformas i enlighet med domslutet.

Förvaring och hantering av kemikalier (villkor 6)

Vad gäller förvaring och hantering av flytande kemikalier, råvaror och förorenade vätskor bör föreskrivas det villkor som såväl Gryaab som Volvo Personvagnar AB sagt sig kunna acceptera (villkor 6). I övrigt får befintligt villkor avseende lagring av kemiska produkter och flytande farligt avfall anses tillräckligt för den tillkommande verksamheten.

Utsläpp till luft (villkor 2, 3 och 4)

Verksamheten ger upphov till utsläpp till luft av framför allt kväveoxider samt stoft inklusive oljedimma. De av Volvo Personvagnar AB föreslagna villkoren 2 och 3 (stoftrening och utsläpp av kväveoxider) är okontroversiella och bör fastställas.

För att minska störningar i omgivningen bör utsläppet av stoft och oljedimma begränsas så långt som möjligt. Oljedimman innehåller hälsofarliga kolväten och stoft är i sig hälsofarligt och kan även vara bärare av andra hälsofarliga ämnen.

Det framgår av utredningarna i målet att halten av stoft inte beräknas överstiga $1,5 \text{ mg/m}^3$ ntg från nytillkommande verksamhet samt att halten av utsläpp av oljedimma från nytillkommande verksamhet kommer att ligga under 1 mg/m^3 ntg. Ett första utkast till BAT-slutsatser för gjuterier har nyligen presenterats. BAT-slutsatsen för utsläpp av stoft till luft är $1 - 4 \text{ mg/Nm}^3$.

Villkor för befintlig verksamhet är utformat så att de sammanlagda halterna av stoft och oljedimma inte får överstiga 5 mg/m^3 ntg som riktvärde. Mark- och miljödomstolen bedömer att utsläpp av stoft och oljedimma är en av de viktigaste störningarna från verksamheten och att det baserat på presenterade halter och kommande BAT-slutsatser är skäligt att det föreskrivs ett begränsningsvärde för den tillkommande verksamheten på samma nivå.

Kontroll (exempelvis funktionskontroll och mätningar) ska utföras i sådan omfattning att efterlevnaden av villkor 4 säkert kan följas upp. Domstolen anser i detta sammanhang att en kontroll på det sätt som beskrivits i målet med stickprov en gång per år är alltför osäker och förutsätter att bolaget i sitt kontrollprogram beskriver hur kontrollen av efterlevnaden ska ske på ett säkrare sätt.

Fråga om verkställighet

Det finns förutsättningar bifalla Volvo Personvagnar AB:s yrkande om verkställighetstillstånd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 4 oktober 2022

Göran Stenman

Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, tekniska rådet Malin Årebäck samt de särskilda ledamöterna Stefan Andersson och Sten-Åke Barr.

Bilaga 1

För Volvo Personvagnar AB:s verksamhet på bolagets anläggning i Torslanda på fastigheterna Sörred 7:3, 7:4, 8:2, 8:4, 12:37 och 15:1 samt Syrhåla 3:1 gäller följande tillståndsbestämmelser.

- Tillverkning och sammansättning av 350 000 motorfordon per år,
- fosfatering och elektrodopplackering av ytterligare 250 000 karosser eller motsvarande mängd karossdelar per år
- smältning och gjutning av aluminium med tillverkning av maximalt 55 000 ton aluminiumprodukter per år
- samt övrig med huvudverksamheten sammanhängande miljöfarlig verksamhet i enlighet med ansökan.

Tillståndet omfattar också behandling i bolagets reningsverk för processavloppsvatten av externt avloppsvatten innehållande organiska föroreningar och metallföroreningar som lämpar sig för behandling reningsverket.

Villkor

- 1 Om inte annat följer av övriga villkor skall verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.
- 2 Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen från användning av lösningsmedel i verksamheten får, som riktvärde, från senast gångna tolv månadersperiod uppgå till högst 400 ton.
- 3 Samtliga härdugnar i måleriprocessens huvudflöde skall vara utrustade med efterbrännkammare eller annan utrustning med likvärdig eller bättre effekt.
- 4 Halten totalcolväten i utsläpp från efterbrännkammare (eller motsvarande) får som riktvärde och räknat som totalkol inte överstiga 20 mg/Nm³.

- 5 Reningsutrustning för flyktiga organiska ämnen skall utformas och drivas så att högsta möjliga tillgänglighet och verkningsgrad uppnås. På årsbasis och som riktvärden får tillgängligheten inte understiga 95 % och verkningsgraden inte understiga 90 %.
- 7 Utgående luft från stoftreningsanläggningar får som riktvärde inte ha en högre stofthalt än 5 mg/m³ normal torr gas. Begränsningsvärdet skall i förekommande fall inkludera oljedimman.
- 8 Från och med den 1 januari 2013 ska minst 90 procent av transportererna med tunga fordon av råvaror och produkter till och från bolagets verksamhet ske med fordon som uppfyller avgaskraven enligt Miljöklass 2008 i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Nämnade krav ska gälla inom de vägavsnitt som avgränsas av bolagets anläggningar och Europaväg 6, mellan Backadalsmotet och Kallebäcksmotet.
- 9 Endast ej förorenat kylvatten får avledas till dagvattensystem eller på annat sätt direkt till ytvattenrecipient.
- 10 Skyddsanordningar, såsom säkerhetsventiler, påkörningsskydd, uppsamlingsbrunnar, saneringsutrustning etc., mot ofrivilliga utsläpp vid hantering och lagring av hälso- och miljöfarlig kemiska produkter inklusive farligt avfall, skall finnas. Rutiner för undvikande av utsläpp av kemikalier och avfall vid hantering skall upprättas och följas. Kemiska produkter och avfall skall förvaras och hanteras på ett sådant sätt att eventuellt läckage och spill undviks. Utsläpp skall kunna innehållas och hanteras på lämpligt sätt från miljösynpunkt. Vid förvaring utomhus ska kemikalier och avfall som kan ge upphov till förorening vara nederbördsskyddade.
- 11 Buller från verksamheten skall begränsas så att den som riktvärde inte ger upphov till högre ljudnivåer utomhus än följande:

Ekvivalent	
Dagtid 07-18	55 dB(A)
Kvällstid 18-22	50 dB(A)
Nattetid 22-07	45 dB(A)

Då provbanan används får nattvärdet för verksamheten som helhet uppgå till högst 50 dB(A) mätt som ekvivalent ljudnivå.
Då nya anläggningar och anordningar uppförs inom bolagets område, liksom vid utbyte av bullrande utrustning ska åtgärder vidtas så att de inte beräknas bidra till högre ekvivalent ljudnivå vid närmaste bostäder än 50, 45 respektive 40 dB(A).

- 13 Bolaget ska minimera riskerna för olyckor och för detta bl.a. ta fram och dokumentera tydliga rutiner för att utföra riskanalyser för befintlig verksamhet och förändringar. Riskanalyserna ska utmynna i förslag till åtgärder som minskar olycksriskerna samt konsekvenserna av en olycka, om en olycka med risk för påtaglig skada på miljö eller hälsa kan befaras. Riskanalyserna ska dokumenteras och hållas tillgängliga för tillsynsmyndigheten.
- 14 Bolaget skall utan dröjsmål till tillsynsmyndigheten anmäla eventuella planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten eller uppföra nya byggnader eller anläggningar. Bolaget skall därefter i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka om marken inom de områden som berörs av förändringen är förorenad.
- 15 Bolaget skall senast 6 månader efter att detta tillstånd har vunnit laga kraft lämna in ett reviderat kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. Programmet ska bl. a. ange hur verksamheten ska kontrolleras med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.
- 16 Utsläppen av kväveoxider uttryckt som kvävedioxid från panna 4 får inte överstiga 150 mg/Nm^3 vid förbränning av naturgas och 220 mg/Nm^3 vid förbränning av olja (3 % O_2 -halt). Utsläppskraven ska uppfyllas i enlighet med vad som anges i 15 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer. Vid mätning och kontroll av värdena ska de kriterier som anges i 11-14 §§ i föreskrifterna tillämpas.
- 17 Bolaget ska i skäligen utsträckning successivt vidta åtgärder för att minska energianvändning i tillverkning och hjälpprocesser. Åtgärderna ska baseras på en kartläggning och en plan för energihushållning. En första kartläggning och energihushållningsplan ska inges till tillsynsmyndigheten senast den 31 mars 2013. Därefter ska kartläggning och energihushållningsplan revideras fortlöpande i en takt som innebär att hela verksamheten ska ha gått igenom var tredje år. Resultatet från kartläggning och revidering ska redovisas för tillsynsmyndigheten var tredje år. Redovisning av genomförda åtgärder jämförda med planen ska redovisas årligen i samband med miljörapport. Större än obetydliga avvikelser från planen ska motiveras. Tillsynsmyndigheten får bestämma att revidering av kartläggning och plan samt redovisning får ske i annan takt än den ovan angivna.

- 18 För utsläppet av avloppsvatten från reningsverkets A-lina direkt till recipient gäller att följande värden uttryckta som månadsmedelvärden och årsmedelvärden inte får överskridas. När det gäller månadsmedelvärdena för bly, krom, nickel, zink, fluorid, totalfosfor, TOC och olja är dock villkoret uppfyllt om värdena under minst tio månader under kalenderåret klaras.

Flöde	1000 m ³ /driftdygn
Bly	0,05 mg/l
Krom	0,05 mg/l
Nickel	0,1 mg/l
Zink	0,1 mg/l
Fluorid	10 mg/l
Totalfosfor	0,5 mg/l
TOC	10 mg/l
Oja (oljeindex)	5 mg/l
pH	6,5-10

- 19 Utsläppet av nickel från A-linan får inte överstiga 12 kg/år.

- 20 Utsläppet av suspenderade ämnen från A-linan får inte överstiga 10 mg/l som medelvärde för senast gångna 12 månader.

- 21 För utsläppet av avloppsvatten från reningsverkets B/C-lina till huvudavloppet HA gäller att följande värden uttryckta som månadsmedelvärden och årsmedelvärden inte får överskridas. När det gäller månadsmedelvärdena för bly, krom, nickel, zink och olja är dock villkoret uppfyllt om värdena under minst tio månader under kalenderåret klaras.

Flöde	2000 m ³ /driftdygn
Bly	0,05 mg/l
Krom	0,05 mg/l
Nickel	0,05 mg/l
Zink	0,2 mg/l
Olja (oljeindex)	5 mg/l
pH	6,5-10

- 22 Utsläppet av nickel via B/C-linan får högst uppgå till 18 kg/år.

- 23 Fordonstvättar med 5 000 eller fler tvättar per år av personbilar eller 1 000 eller fler tvättar per år av andra fordon såsom lastbilar eller bussar ska vara utrustade med reningsutrustning så att följande värden kan innehållas:

Personbil

Lastbil/buss

Samlingsparameter: bly, krom

och nickel	5 mg/fordon	15 mg/fordon
Kadmium	0,10 mg/fordon	30 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Oljeindex	2,5 g/fordon	7,5 g/fordon

- 24 Fordonstvättar med färre än 5 000 tvättar per år av personbilar eller 1 000 tvättar per år av andra fordon såsom lastbilar eller bussar ska vara utrustade med reningsutrustning så att följande värden kan innehållas:

	<i>Personbil</i>	<i>Latsbil/buss</i>
Samlingsparameter: bly, krom		
och nickel	10 mg/fordon	30 mg/fordon
Kadmium	0,25 mg/fordon	0,75 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Oljeindex	5 g/fordon	15 g/fordon

Tillsynsmyndigheten får medge undantag från ovan angivna begränsningsvärden i enskilda fall för tvättanläggningar med färre än 1 250 personbilstvättar resp. 250 tvättar av andra fordon per år om tvättanläggningen endast används tillfälligt och för enstaka fordon.

- 25 Utsläppen från fordonstvättar ska kontrolleras genom samlingsprov som tas under representativa förhållanden och lämplig tidsrymd under pågående tvättning och vid tillfälle då oljeavskiljaren inte helt nyligen tömts, under november-januari. Om något av värdena ovan överskrids ska ett nytt samlingsprov tas inom en månad eller inom annan tid som tillsynsmyndigheten bestämmer. Villkoret anses uppfyllt om ovan angivna värden inte överskrids vid två på varandra följande provtagningar.
- 26 Utsläpp av ridåvatten får inte ske till avlopp. Utsläpp av avfettningsbad får inte ske till avlopp om inte tillsynsmyndigheten medger det.
- 27 Oljeavskiljare, som inte omfattas av villkor för fordonstvätt, ska vara utformade och skötas så att halten av olja, mätt som oljeindex från avskiljaren inte överstiger 5 mg/l. Tillsynsmyndigheten får medge lindring av kraven om avskiljaren endast används sporadiskt och då belastas av små volymer. Oljeavskiljare som är anslutna till process får inte vara kopplade till dagvatten. Kontroll av halter i utgående vatten från oljeavskiljare ska ske minst två gånger per år eller med den tätare frekvens som tillsynsmyndigheten bestämmer.
- 28 Från och med den 1 april 2017 får inte organiska biocider tillsättas till öppna kyltorn.

- 29 Skurvatten ska kontrolleras innan det släpps till det interna reningsverket. Om skurvattnet innehåller halter som gör att det ska klassas som farligt avfall får det inte släppas till det interna reningsverket utan ska tas omhand av godkänd mottagare för farligt avfall.

- 30 Bolaget ska senast tolv månader efter lagakraftvunnen dom till tillsynsmyndigheten inge en plan för att kartlägga det interna ledningsnätet för spillvatten och dagvatten med syfte att utreda flöden samt risk för utläckage och inläckage av ovidkommande vatten. Planen ska utformas så att ledningsnätet blir kartlagt senast tre år efter det att denna dom vunnit laga kraft.

- 31 Kontrollprogram. Kontroll ska, utöver avseende villkorade utsläpp m.m., också ske i huvudavloppet, HA. Av kontrollprogrammet ska framgå hur besiktning och kontroll, såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, frekvens och utvärderingsmetod, ska ske av verksamheten och dess utsläpp. (M3573-16)
- 32 Bolaget ska i fyra representativa flödesproportionella veckoprov per år analysera nitrifikationshämmning med metoden SS-EN ISO 9509:2006 eller motsvarande.
- Bolaget ska vart tredje år eller vid kemikalieutbyten av betydelse genomföra en karakterisering av ett representativt flödesproportionellt veckoprov av avloppsvatten från A- respektive B/C-linan i Bolagets reningsverk. Undersökningarna ska omfatta följande:
- A-linan - Akut toxicitet för kräftdjur (SS 028106 eller motsvarande)
  - B/C-linan - Nedbrytbarhet (SS-EN ISO 7827, Naturvårdsverket 4424 [1995] eller motsvarande)
    - Microtox (ISO 11348-3 eller motsvarande) före nedbrytbarhetstest
    - Microtox (ISO 11348-3 eller motsvarande) efter nedbrytbarhetstest
    - EGOM efter nedbrytbarhetstest
- 33 Bolaget ska en gång per år till Gryaab AB och Kretslopp- och vattennämnden i Göteborgs Stad ge in en förteckning över tillsatta processkemikalier med Hfrasererna H400, H410, H411, H412 och H413 eller Rfrasererna R50, R51 och R53 som kan hamna i B/C-linan. På förfrågan från Gryaab AB och Kretslopp- och vattennämnden i Göteborgs Stad ska Bolaget tillhandahålla säkerhetsdatablad för specifik kemisk produkt ur förteckningen.

Avseende anläggningen för smältning och gjutning av aluminiumdetaljer gäller härutöver följande villkor.

1. Till kommunens avloppsvattennät får utöver sanitärt spillvatten enbart avledas rena vatten, såsom exempelvis condensat och vatten från öppna kyltorn, under förutsättning att sådana rena vatten innehåller följande haltvärden.

Bly	10 µg/l
Kadmium	0,1 µg/l
Koppar	200 µg/l
Krom total	10 µg/l
Nickel	10 µg/l
Zink	200 µg/l
Oljeindex	5 mg/l

2. Luft från smältverk och gjutmaskin samt från stoftalstrande processer vid rensning och bearbetning ska samlas upp och avledas till stoftreningsanläggning.
3. Utsläpp av NO_x från uppvärmning av smältugnar får inte överskrida 15 ton per år.
4. Ett förslag till reviderat kontrollprogram som även innefattar kontroll av den nyttillkommande verksamheten ska lämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan den nya produktionsdelen startas.

Delegation

Tillsynsmyndigheten har rätt att föreskriva villkor i följande avseenden.

- a) ytterligare reningsåtgärder och utsläppsvillkor som kan behövas för att begränsa föroreningsutsläpp med avloppsvatten härrörande från rening av externa avloppsvatten;
- b) undantag från villkor 8 om avgaskrav på godstransporter till och från bolagets verksamhet, under förutsättning att bolaget kan visa att man med andra åtgärder åstadkommer samma minskning av utsläppen av kväveoxider inom det område som anges i villkoret;
- c) utformning av och skyddsanordningar vid enskilda förvaringsplatser för kemiska produkter och avfall;

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.